ژمارە (٧٢) هۆڵێکی فراوان بوو، دیوارەکانی بەجۆرەها خانەی پڕ دۆسیە و قاغەز و شتی دیکە گیرابوو، شوێنێکی بەگومان بوو، دڵی تەنگ دەکرد..

چەند کورسی و مێزێکی تێدا ڕیز کرابوو، لەبەردەم یەکێکیاندا ڕاوەستا، ئاگادارکردنەوەکەی نیشان دان، فەرمانبەرێک بەخاو و خلیچکییەکەوە لێی وەرگرت.. جارێکی دی هۆی هاتنی خۆی لە بری ژنەکەی ڕوون کردەوە، گرێبەند و پێناسەکەی نیشان دا، فەرمانبەرەکە سەری بادا:

– دەتوانیت لە بری ژنەکەت ئیمزامان بۆ بکەیت؟

– بەڵێ.

دوو ئەنکێتی چاپکراوی خستە بەر دەست.

– ئەمەیان لێرە ئیمزا بکە (بەسەری پەنجەی جێگەی ئیمزاکەی نیشان دا) لە ژێر ئیمزاکەشدا بنووسە کە مێردی (ئەلیزابێث کرۆزەیت) بەروار و جێی مارەکردنەکەش تۆمار بکە، ئەمەیان لای ئێمە دەمێنێتەوە، ئەوی دیکەیان بۆ خۆتانە!

ئیمزاکەی کرد، خۆی گەمژوگێل نیشان دا، قاییل نەبوو ئیمزایەکی کوێرانە بکات، فەرمانبەرەکە پشتی کردبووە (گرێبەر)، ناو خانە و ڕەفەکان دەگەڕا.

– هەی بەد، دیسان ناو خانەکانیان شێواندۆتەوە، کوا.. خۆڵەمێشەکە لە کوێیە.. (یەکێکی بانگ کرد).. هۆڵمان، دۆسییەکەی کرۆزەم بۆ بهێنە..

(گرێبەر) خەریکی کاغەزەکە بوو کە ئیمزای کرد.. دەیخوێندەوە، پەتەی وەرگرتنی خۆڵەمێشی دکتۆر کرۆزە بوو! کاغەزەکەی تریش ڕاپۆرتێکی پزیشکی بوو، هۆی مردنی دکتۆر کرۆزەی تێدا ڕوون کرابۆوە، گوایە بەهۆی دڵ وەستانەوە مردووە!

فەرمانبەرەکە لە هۆڵەکە دەرچوو، زۆری پێ نەچوو، بەقوتوویەکی گچکەوە گەڕایەوە، بەکاغەزێکی درێژ و بافتەیەکی بارییک ڕاستوچەپ پێچرابۆوە!

هەر چوار سووچی قوتووەکە بەدەرەوە بوون، قوتووە چرووتێکی زێڕینی سوورباو بوو..

فەرمانبەرەکە بەچاوێکی خەواڵووەوە نواڕییە (گرێبەر):

– ئەوەتا ئەمە خۆڵەمێشەکەیە! وا بزانم پێویستیت بەئامۆژگاری کردن نییە، نابێ هیچ کەسێک بەمردنی بزانێ، هەواڵی مردنی بەهیچ شێوەیەک بڵاو ناکرێتەوە.. نە لە گۆڤار و نە لە ڕۆژنامەکاندا، نە لە ئاگادارییەکانی پۆستە و تەلەگرافدا، پرسە و پرسەکاری نییە! تێگەیشتیت؟

– بەڵێ.

قوتووەکەی وەرگرت، هەر زوو لەو ژێرزەمینە سامناکەوە هاتەوە سەر ڕووی زەمین..

***

بڕیاری دا هیچ بە(ئەلیزابێث) نەڵێت، بیداتە دەست ڕێکەوت، لەوە دڵنیا بوو کە گستابۆ جارێکی دی (ئەلیزابێث) بۆ ئەو مەبەستە بانگ ناکەنەوە.. بەڵێ، چاتر وایە هیچی لا ئاشکرا نەکات.. ئەو خەمەی بەسە پاش یەک دوو ڕۆژی دیکە بەهۆی چوونەوەی بۆ بەرەی جەنگ بۆی جێ دێڵێ.. گەیاندنی هەواڵی

لەناوچوونی باوکی بەکردەوەیەکی دڕندانە دەزانی..

کز و دڵتەنگ ڕێی کاتێدراکەی گرتەوە بەر، خەڵکێکی زۆر بەشەقامەکانەوە بوون، ترسی بۆمببارانیان نەبوو.. بەهۆشێکی پەرەوازەوە بیری لە مەرگ دەکردەوە..

باوکی (ئەلیزابێث)ی بەمنداڵی دیبوو، شێوەی بەتەواوی نەدەهاتەوە پێش چاو.. قوتووە سیغارەکەی ناو باخەڵی هاتەوە یاد.. لەوانەیە خۆڵەمێشی دکتۆر کرۆزەش نەبێت، لەوێ، لە ئۆردووگاکان کاتێک دیلەکان لەناو دەبەن بەکۆمەڵ دەیانسووتێنن، گشتیان پێکەوە دەبنە تەپۆڵکەیەک خۆڵەمێش، هەر قوتوویەک مشتێکی تێدەکەن و ناوی یەکێکی لێ دەنێن..

لە دڵی خۆیدا دەیگوت.. (ئەم پاشماوەیە بۆ ئەدەنەوە بەخاوەنەکانیان..) کردەوەیەکی گەمژی بێ مانایە، ڕەوشتێکە دڕندایەتی دڕندەتر دەکات..) بیری کردەوە.. چی لەو خۆڵەمێشە بکات..؟ دەتوانێ لە یەکێ لە کەلاوەکان بیشارێتەوە!.. هەر جێ زۆرە بۆ شاردنەوەی.. لە گۆڕستانەکانیشدا دەتوانێ بینێژێ، بەڵام ئەوسا دەبێ فەرمانی ناشتنی هەبێت، ئەو فەرمانەش بەنزیکترین کەسی مردووەکە نەبێ بەکەسێکی دیکە نادرێت.. نەء، نابێ (ئەلیزابێث) بەمردنی باوکی بزانێت..

***

گەڕایەوە هۆڵە تاریک و فێنکەکەی کاتێدراکە، یەکسەر ڕووی کردە تەختی پێ لێنانەکە.. کاغەزەکەی پێوە نەمابوو، پەردەکەی لادا (یوسف) داچڵەکی، چاوەکانی زەق ببوونەوە ئامادەی هەڵاتن بوو.. وا خۆی ئامادە کردبوو لە کاتی پێویستدا لەقەیەک بوەشێنێ و بۆی دەرچێت.. (گرێبەر) پەردەکەی دادایەوە، گەڕایەوە دواوە و لەسەر هەرزاڵەکەی بەرامبەر پەیکەرەکە دانیشت، زۆری نەخایاند (یوسف)یش پەیدا بوو و لە تەنیشتییەوە دانیشت..

قوتووە سیغارە پڕ خۆڵەمێشەکەی لە باخەڵی دەرهێنا:

– (ئەلیزابێث)یان بۆ ئەمە دەویست، خۆڵەمێشی باوکێتی.

– هەر بۆ ئەوە بوو؟ (بەچپە ئەدوان)

– بۆ؟ لەمە زێدەتر بەتەمای چی دیکە بوویت؟ ئەمەمان بەسە.. هیچ هەواڵێکی نوێی (بۆڵمان) نییە؟

– نەء (بەنیگایەکی غەمگینەوە دەینواڕییە قوتووەکە..).. قوتووی چرووتە.. جاران پاکەتی مقەبا، یان کیسەی کاغەزیان بۆ ئەم مەبەستە بەکار دەهێنا، ئەوەتا ئێستایش قوتووی چرووتیان کردۆتە تابووت..! لەکوێ دەینێژی؟.. لێرە؟

(گرێبەر) وریابۆوە، بیرێکی چاک بوو خرایە مێشکیەوە:

– بەڵێ، لە باغچەکە، لە تەنیشت خاچەکەوە دەینێژم، ئەوێش گۆڕستانە (مەبەستی گۆڕستانە دێرینەکەی کاتێدراکە بوو).

(یوسف) سەرێکی بۆ لەقاند، لەوە دەچوو شتێکی لەدڵدا بێت، (گرێبەر) پرسیاری لێکرد:

– پێویستیت بەهیچ نییە؟

– لەو دەرگە گچکەیەوە تەماشایەکی دەرەوەم بۆ بکە، بزانە کەسێکی وای لێ نییە جێگەی گومان

بێ؟ مەبەستم سیخوڕان و پیاوانی گستابۆیە!.. دەمەوێت لەو دەرگەیەوە دەرچم، ئیتر کاتی قەشە سیخوڕەکەیە پەیدا بێت، دەی بڕۆ ئەگەر پاش پێنج خولەک نەگەڕایتەوە مانای وایە ڕێگە ئازاد و کراوەیە..

– باشە.

(گرێبەر) چووە دەرەوە، لەبەر بەربەرۆچکەیەکدا وەستا، خۆی دایە بەر تینی هەتاوەکە، چاوی دەگێڕا، لە خەڵکەکە ورد دەبۆوە، کەسێکی وای نەدی جێگەی گومان بێت.. چاوی لە (یوسف) بوو بەپەلە لە هۆڵی کاتێدراکەوە دێتە دەرەوە، کاتێ گەیشتە لای (گرێبەر) هەنگاوەکانی خاوبوونەوە، نەوەستا هەر بەدەم ڕۆیشتنەوە بەگوێی (گرێبەر) دای چپاند.

– ئومێدەوارم شاد و بەختەوەر بیت.

– تۆیش.

***

باخچەی کاتێدراکە چۆڵ بوو، دوو پەپوولەی زەرد بەدەوری گوڵێکدا دەخولانەوە، خاڵە سوورەکانی سەر باڵە تەنکەکانیان دەبریسکانەوە، بنجە گوڵەکە لە تەنیشت گۆڕێکی هێجگار کۆنەوە ڕوا بوو.. گۆڕی (یولیسیس بلیمار)ی پیاو چاک بوو.

(گرێبەر) بەگۆڕستانەکەدا دەگەڕا، لە گۆڕەکان ورد دەبۆوە، سێ گۆڕی تەپیوی دیکەی دیبەوە، زەمینەکە لە تەنیشت گۆڕەکەی (بلیمارەوە) ڕۆچوو بوو، کونێکی قووڵی تێ ببوو تا بن گۆڕەکە دەچوو، ئەو جێیەی پەسەند کرد..

پارچە کاغەزێکی سپی لە باخەڵی دەرهێنا..! بیری کردەوە.. ئەمجا لەسەر کاغەزەکەی نووسی –ئەمە خۆڵەمێشی جەستەی کاثۆلیکێکی ڕەسەن و بێ تاوانە، لە یەکێ لە ئۆردووگاکانی نازی، تا مردن ئازار درا– کاغەزەکەی لەژێر بەرگە دێزەکەی قوتووەکە چەسپ کرد، بەچەقۆکەی دەمی کونەکەی فراوانتر کرد، ئەمجا قوتووەکەی تێ ئاخنی.. تا لە توانایدا بوو بۆ قووڵایی کونەکەی برد.. کونەکەی پڕ خۆڵ کردەوە پاشان بەهەندێ گژوگیاش دەمی کونەکەی شاردەوە..

ماوەیەک بەدیار ئەو گۆڕە نامۆیەوە وەستا.. هەستی دەکرد هێلکەیەکی بزری خستۆتەوە لانەکەی خۆی..!

ئاکامەکەی (بیرنار کرۆزە) شوێنێکی لە خاکێکی پیرۆزدا بەرکەوت.. لە دڵی خۆیدا دەیگوت.. (شوێنێکی پاک و پیرۆزە، هەر بەبیرنار کرۆزە ڕەوایە).

لەسەر یەکێ لە پلەکانی ڕێی ئەشکەنجەکان دانیشت، بیری کردەوە.. (ئاخۆ ئەمەی کردم گوناه نەبێت؟.. نەء، خۆشەویستی هاندەرم بوو، بیرنار کرۆزە کاثۆلیک بوو، کاثۆلیکانش پاش مردن نابێ بسووتێنرێن! بەڵام کڵێسەش لەباری وادا دەبێ چاو بپۆشێ..) هەر بیری دەکردەوە.. (خۆڵەمێشی هەر کاثۆلیکێکی دیکە بێت، یان هەر فەلەیەکی تر بێت.. یا جوو بێت.. یان سەر بەهەر ئایین و ڕەگەزێکی دیکە بێت.. یەزدان یەزدانە، خودای هەمووانە، فەرموودەی خۆیەتی، مردووان دەبێ بنێژرێن، بکرێن

بەژێر خاکەوە، خاکیش خاکی یەزدانە..

تەماشایەکی گۆڕەکەی کردەوە، کاتێک کە (کرۆزەی) شاردەوە، هەستی بەشتێکی ئەوتۆ نەکرد، ئەوەتا ئێستاکە دەروونی هەژاوە پڕ لە پەژارە و خەمێکی تاڵە، مەراقێکە تەنها پەیوەندیی بە(کرۆزەوە) نییە..

هۆش و فامی پەرەوازە و عەودالّی چارەنووسی (بۆڵمان) و (یوسف)و جەنگ و بێ ئومێدی و ئایندەی تاریکی خۆی بوون..

هەستایەوە سەر پای.. (پاریس)ی هاتەوە یاد، میلی سەربازی ونبووی هاتەوە پێش چاو.. قەشەنگ لە سێبەری (کەوانەی سەرکەوتندا)[٣] ڕاست ببۆوە.. شۆخ و خامۆش، مەزنترین داستانی پاڵەوانانی فرانسایی دەگێڕایەوە.. ئێرەیش، ئەم خاکە سەوزە، بەخۆڵەمێشەکەی کرۆزەوە، وەک ئەو کەوانە و میلەی دەهاتە بەرچاو، ئەگەرچی ئەمەی ئێرە وەکو ئەوەی پاریس بەرەنگەکانی سەرکەوتن نەڕازابۆوە!

***

(ئەلیزابێث) پرسیاری لێکرد:

– ئەی ئەمشەو لەکوێ بخەوین؟ هەر لە کاتێدراکە؟

– نەء، پێی دەچێ شانسمان هەستابێتەوە، لای خاتوو (ڤیتە) بووم، ژوورێکی چۆڵی هەیە.. کیژەکەی تێدا بوو، ئێستاکە شاری بەجێهێشتووە.. دەتوانین بچینە ئەوێ، بگرە پاش ڕۆیشتنیشم دەتوانیت لەوێ دامەزرێیت.. کەلوپەلەکانم گواستۆتەوە ئەوێ.. بەڕاست پێم بڵێ، مۆڵەتی سێ ڕۆژەکەیان پێ دایت؟

– بەڵێ، ئیتر سبەینان بەجێت ناهێڵم.. ناچار نابیت تا درەنگان چاوەڕوانم بیت.

– ئەم مژدەیە ئاهەنگێکی گەرەکە، ئەمشەو ناخەوین، سبەی تا نیوەڕۆ دەخەوین، هەق دەکەینەوە.

– بەڵێ.. تا ئەو کاتەی گشت ئەستێرەکان لە ئاسماندا دەردەکەون لە باخچەکە دادەنیشین.. ئێستاش گورج بە، با بچین شەپقەیەک بکڕین.. ئەمڕۆ ڕۆژی شەپقە کڕینە.

– شەپقە؟! شەپقەت بۆ چییە؟ ئەمشەو لە باخچەکەی خاتوو (ڤیتە) دەیکەیتە سەرت؟

(ئەلیزابێث) بەدەم پێکەنینەوە وەڵامی دایەوە:

– لەوانەیە.. ئەوەی ئێستاکە بەلامەوە گرنگە، ئەوەیە کڵاوێک بکڕم.. هێمایەکە وەکو ئاڵا وایە! خەم یا شادومانیی پێ دەردەبڕین.. ئەی گوایە ئەمە نازانیت؟

– نەء.. بەڵام فەرموو با بچین شەپقەیەک بەبۆنەی ئەم سێ ڕۆژە ئازادییەمان بکڕین.. ئەوە لە شیو ئامادەکردن گرنگترە.. وان ییە؟.. ئاخۆ ئێستاکە هیچ کۆگایەکی شەپقە فرۆشی بەکراوەیی مابێ؟ درەنگ نییە..؟ ئەی پێویستیمان بەکۆبۆنی ئازووقە نابێت؟

– پێمە.. کۆگایەکیش شارەزام تا کاتێکی درەنگ هەر دەکرێتەوە..

– زۆرباشە.. شەپقەیەک دەکڕین لەگەڵ کراسە زێڕینەکەتدا بگونجێ.

– ئەو کراسە پێویستی بەشەپقە نییە.. دەی شەپقەیەک هەر دەکڕین.. سەیرە تێناگەم بۆچ وا ئارەزووم لێیەتی!..

***

جامخانەی کۆگاکە بەتەختە گیرابوو، لە درزێکەوە تەماشای ناوەوەیان کرد، دوو شەپقەیان لێوە دیار بوو، یەکێکیان بەگوڵێکی دەستکرد ڕازابۆوە، شەپقەیەکی تر پەڕێکی ڕەنگینی پیاکرابوو.. (گرێبەر) بەگومانەوە تەماشای دەکردن! زۆری لە خۆی کرد (ئەلیزابێث) بەیەکێک لەو کڵاوانەوە بخاتە پێش چاوی.. نەیتوانی! چاوی بەخانمێکی پرچ سپی کەوت دەیویست کۆگاکە دابخات.. بەپەلە بە (ئەلیزابێث)ی وت:

– تا دانەخراوە با خۆمانی پیاکەین.

خانمەکە پێشیان کەوت، چوونە ژوورێکی تاریکەوە خانمە فرۆشیارەکە، لەگەڵ (ئەلیزابێث)دا کەوتە سەودا و مامەڵە، (گرێبەر) لێیان حاڵی نەدەبوو، پیرەژنە شەپقە فرۆشەکە چرایەکی لەبەردەم ئاوێنەیەکدا داگیرساند، کەوتە نمایشت کردنی شەپقەکان، یەک یەک لە قوتووەکانی دەردەهێنان.. دەوروبەریان پڕ شەپقەی جۆراوجۆر بوو، دۆخێکی ئەفسووناوی ژوورەکەی گرتەوە، شەپقەی سوور، مۆر، شین، سپی.. هەریەکەیان بەتین و ورشەیەک ڕەنگی ئەدایەوە، لە کۆمەڵە تاجێک دەچوون بۆ ئاهەنگێکی تەلیسماوی ئامادە کرابن!

(ئەلیزابێث) چووبووە بەردەم ئاوێنەکە، شەپقەی تاقی دەکردەوە، بەدەم گۆڕینی شەپقەکانەوە هەموو گیانی وەک سەما بکات دەجووڵا.. لەسەر لا دەوەستا، مل و گەردنی لار دەکردەوە، چەناگەی بڵند دەکردەوە ڕووی وەردەگێڕا، لە وێنەیەک دەچوو لە سنووری تابلۆیەکی مەیییەوە قورتار بووبێت، لە کۆت و کۆیلایەتی چوارچێوەیەکی ڕەقوتەقدا هەڵاتبێ و ڕووحی بەبەردا کرابێتەوە..

لەجێی خۆیدا سڕ ببوو، بەبێ ورتە تەماشای دەکرد، باوەڕی بەو ڕەوش و دیمەنە نەبوو، یەکەم جار بوو (ئەلیزابێث) وا بەئازادی ببینێت، تا ئەو کاتە هەر کۆیلەی زەبری یاساکانی کاروکارکردن بووە، ئەوەتا قورتار بووە بەهەموو هۆش و بیریەکییەوە، خەریکی خۆیەتی، خولیای گەمەیەکە ئەم شارەزای نییە بەڵام یارییەکی شاد و قەشەنگە.. بەجارێک سەرنجی ڕاکێشاوە، هەستی دەکرد (ئەلیزابێث) لە دەریایەک ڕووناکایی ڕەنگاو ڕەنگی پڕ سۆز و خۆشەویستییەکی بێ سنووردا مەلە دەکات، وەک ڕاوچییەکی دەهاتە پێش چاو.. چەکەکانی بەر لە ڕاووشکارەکەی تاقی بکاتەوە..

جار جارێک چپوهوڕی سەوداکردنێکی دەهاتە گوێ، گرنگ نەبوو بەلایەوە لە وشەکان تێبگات، دەنگی (ئەلیزابێث)ی وەک خوڕەی نەرمی کانییەکی بێگەرد دەهاتە گوێی، دەروون و مێشکی ماندووی لە ڕەگەوە پاراو دەکردەوە، ورشە و بریسکە بریسکە ڕەنگاو ڕەنگەکان باوەشیان پیا کردبوو، وەک لە (ئەلیزابێث)ەوە هەڵقوڵێن نەرم و بەسۆز تێکەڵاو دەبوون.. هەستی کرد لە جاران زیاتری دەوێت.. زیاتری خۆش دەوێت..

لەو بوارە شادومانییە خامۆشە چاوەڕوان نەکراوەدا تەنها (ئەلیزابێث)ی ئەدی، هەموو شتێکی دیکە لە هۆش و بیری تەرە ببوون، تابلۆیەکی لەبەر چاو بوو بەری تارمایی ئایندەیەکی تاریک و دژواری لێ شاردبۆوە.. قوڵ و گەش، بەهێز و دڵڕفێن، بەنرخ و تەمەن کورت بوو.. شتێک بوو وەک دەزوولە ئاوریشمییەکان و قەیفە نەرم و سفتە ڕەنگینەکان.. هێمای وادەیەکی بێ خەم بوو..

گوێی لە (ئەلیزابێث) بوو بەپەرۆشەوە دەیگوت:

– شەپقەیەکی سادەو ساکارم دەوێت.. یەکێکی زێڕین هەموو سەرو قژم بگرێتەوە..

١- کتێبی پیرۆز (الکتاب المقدس): ئینجیلی مەتی ١٦/٣٢-٣٨ (...حەشاماتێکی زۆر لە عیسا گرد دەبنەوە داوای لێدەکەن دەرد و گرفتەکانیان چارەسەر بکات، پاش چارەسەرکردنیان داوا لە قوتابییەکانی دەکات خواردنیان بۆ ئامادە بکەن، تەنها (٧) نان و دوو ماسییان دەبێت، عیسا نانو ماسییەکە بەسەر حەشاماتەکە دابەش دەکات هەموو تێر دەخۆن و پڕ بە (٧) قوڵینە قەراغە نان و ئێسکی ماسییان لێ جێ دەمێنێ..).

٢- تەختی پێ لێنان -کرسي الاعتراف: قەفەزێکی داپۆشراوە جێگەی قەشەیەکی تێدا دەبێتەوە، فەلەکان بەمەبەستی پاک بوونەوە لە گوناهەکانیان ڕووی تێدەکەن، بەبێ ئەوەی قەشەکە ببینن دان بە گوناهەکانیان دەینێن، ئەویش لە گوناهەکانیان قورتار دەکات.

٣- کەوانەی سەرکەوتن- قوس النصر: ساڵی (١٨٠٦)ز لە پاریس بەبۆنەی سەرکەوتنەکانی ناپلیۆنەوە دەست بەبنیات نانی کرا، ساڵی (١٨٣٦)ز پاش نەمانی ناپلیۆن تەواو کرا، بەگەلێک پەیکەر و تابلۆی نایاب ڕازاوەتەوە کە گرنگترین پەیکار و سەرکەوتنەکانی ناپلیۆنیان بۆ مێژوو تۆمار کردووە.

24

شەوێکی گەش و خامۆش سروشتی گرتبووە باوەش، پەنجەرەکە کرابۆوە، ئەستێرەکان ورشەیان دەهات، مێوێک تەرزی هاوێشتبوو لە شیش و باهوی پەنجەرەکەوە ئاڵا بوون، دوو هێشووی لێ شۆڕ ببۆوە وەک باندۆلی کاتژمێرێکی کپ بەبێ چرکە دیلانێیان دەکرد.

(ئەلیزابێث) دەیگوت:

– کوا گریاوم؟ من ناگریم، ئەگەر گریانیش بێ گوێی مەدەرێ.. نەء ئەمە گریان نییە، شتێکە لە دەروونما پەنگی خواردۆتەوە و دەیەوێت دەرچێت، ئازاد بێت.. گەلێ جار، کاتێک کە هەموو دەرگەیەکی هەست دەربڕینمان لێ دادەخرێت، ناچار دەبین بەگریان ئەو هەستە دەربب‌ڕین.. پەیوەندی بەخەم و شادومانییەوە نییە.. مەرج نییە خەم بێت.. من ئێستاکە شادومانم!

دەستی کردبووە ملی (ئەلیزابێث)، ئەلیزابێثیش سەری نابووە سەر سینگی، لەسەر چەرپایەکی پان و بەرین درێژ ببوون.. دۆلابێکی گەورەی لایەکی ژوورەکەی گرتبوو لە داری گوێز دروست کرابوو، مێزێک و دوو کورسیش لەبەر پەنجەرەکەدا دانرابوون..

تاجێکی بووکێنی بەگوڵی دەستکرد ڕازابۆوە لە سندووقێکی شووشەییندا بەدیوارێکی ژوورەکەدا هەڵواسرابوو.. وێنەیەکی لێڵ و تەماوی مێوەکە لە ئاوێنە گەورەکەی بەرامبەر پەنجەرەکە شکابۆوە.. جار جارێک بریقەیەکی لەرزۆک لە ئاوێنەکەوە دەهات.

– بەڵێ شادومانم.. ئەم چەند هەفتەیەی ڕابووردن هێندە پڕ ڕووداوی کتوپڕ بوون لە هیچیان حاڵی نەبووم، زۆر هەوڵم دا تێبگەم، نەمتوانی.. (خۆی لە -گرێبەر- نزیکتر کردەوە) ئەمشەو دەبێ هەڵسوکەوتت لە تەکما زۆر هێمن و سەلار بێت.. بەرگەی نازم بگریت.

– دەبوایە ئەمشەومان لە دەرەوەی شار ببردایەتە سەر، بۆ گوندێک بچووینایە لەو گوندانەی دەوروبەر لەوێ بەبێ ترس ڕۆژمان بکردایەتەوە.

– لەگەڵ تۆ هەموو لایەک بەلامەوە وەکو یەک وایە.

– نەء وەکو یەک نین، گوندەکان بۆمبباران ناکرێن.

– ڕۆژێک هەر دێت ئەم بۆمببارانەش کۆتایی پێ بێت، کوا چی ماوە شایەنی بۆمببارانکردن بێت، شارەکە هەمووی وێرانە، من ناتوانم لەم شارە دوور بکەومەوە.. ناتوانم دەست لە کاری ئەو کارگەیە هەڵگرم (پتر جەستەی بەجەستەی گرێبەرەوە نووسان).. دڵم بەم ژوورە خنجیلانەیە زۆر خۆشە، بەناسینی خاتوو ڤیتەش گەلێک شاد و بەختەوەرم (هەناسەی هاتبووە سەرخۆی) ئەوەتا فرمێسکەکانیشم نەمان، بەسەریاندا زاڵ بووم.. بەشێتم تێمەگە.. بەڵێ شادم ئەگەرچی شادمانییەکی لەرزۆک و لەقە بەڵام لەو جۆرانە نییە کە مانگاکان هەستی پێدەکەن!..

– مانگا ؟! شادومانی و مانگا ؟!! جا کێ هەیە بەو جۆرە شادومانییە خۆی هەڵخەڵەتێنێ.. ؟

– نازانم، بەڵام لە تواناشمدایە هەست بەو جۆرە شادومانییەش بکەم.. خۆمی پێ گێل بکەم..

– منیش.. بەڵام ئەو جۆرەم بەلاوە خۆش نییە.

– خراپیش نییە پیاو دە ساڵێک لەو ئاسایش و ئارامە بباتە سەر کە چینە ناوەندەکان لەسەر یەک دەق و یەک بار ژیانی پێ دەگوزەرێنن! ئاخۆ بەزۆری بزانین هەموو ژیانمان بەو شادومانییە ساردوسڕەوە بەرینە سەر؟

(گرێبەر) بەنەرمە پێکەنینێکەوە وەڵامی دایەوە:

– بۆیە ئاوات بەو ژیانە دەخوازین چونکە ئەم ژیانەمان ڕووت و نابووتە، باپیرانمان بەشێوەیەکی دیکە بیریان دەکردەوە، ئارەزوویان لە ژیانێکی جەنجاڵی پڕ لە ڕووداوی کتوپڕ و ناگونجاو بوو، لەو شادومانی و گوزەرانە هێورەی تێدا دەژیان وەڕس و بێزار بوون..

– ئێستاکە پەشیمانین، بەو ژیانەی ئەوان قایلین، گەڕاینەوە چاخە کۆنەکان، بووینەوە بەو گیاندارە ساویلکەیەی خاوەنی بڕێ ئاوات و ئارەزووی کاڵ و ساکارە (تەماشای چاوەکانی گرێبەری دەکرد).. بۆ ناخەویت؟.. بخەوە، تا ڕۆژ دەبێتەوە تێر بخەوە، سبەی دەڕۆیتەوە، ئیتر خودا دەزانی کەی لانە و جێیەکی وەکو ئێرەت دەست دەکەوێتەوە.

– ڕێگەیەکی دوورو درێژم لەبەرە، بەدرێژایی ڕێ دەخەوم.

– لەوێ جێگەی خەوتنتان هەیە.

– نەء، بەختەوەر ئەو کەسەیە پارچەیەک تەختە و باوەشێک سرووتی بۆ خەوتن دەست دەکەوێ.. گرنگ نییە، ڕادێین.. بەرەو هاوین دەچین، مرۆ دەتوانی لە هەموو جێگەیەک بخەوێت.. زستانی ڕووسیا هێجگار سەختە..

– ئەی ئەگەر کەوتنەوە زستانێکی تر؟

– بەپێی ئەم جێ گۆڕکێ و کشانەوەیەی ئێستامان بێت، زستانی ئایندە لێرە نەبین لە پۆڵاندایین.. بەڵێ لێرە دەبین! ئەوساش هێندە گوێ نادەینە سەرماوسۆڵە، کەشی خۆمانە پێی فێرین.. (گرێبەر بڕێ مات بوو، بیری دەکردەوە -ئێستاش پرسیاری هاتنەوەم دەکات، کەی دێمەوە؟.. خۆزگە ئەم باس و ئاخاوتنە کۆتایی پێدەهات.. پرسیار دەکات و وەڵامی ئەدەمەوە، خۆم لە خۆما نیم، بێزارم، هەست دەکەم لێرە نیم، قاوغێکی پووتم، بوونێکی کەوڵ کراوم، ئەگەرچی بریندار نیم بەڵام لە زامێکی تازە بزماتە ناسکترم..

تەماشایەکی ناو پەنجەرەکەی کرد، دوو هێشووە ترێکە دەلەرینەوە.. نواڕییە ئاوێنەکە، سێبەرە لەرزۆکەکان تاریک و ڕوون دەشکانەوە، هەستی کرد گرێی نهێنییەکی شاراوەی تێدا ڕەویوەتەوە، ئەوەی لە دڵیایەتی کاتی ئاشکراکردنی هاتووە..

لە ناکاودا، شریخەی فیکەی ئاگادارییەکانیان هاتە گوێ!

(ئەلیزابێث) وتی:

– با لە جێی خۆمان نەجووڵێین، نامەوێ خۆم پۆشتە بکەمەوە و بەرەو پەناگەکان هەڵبێم.

– چاکە.

(گرێبەر) چووە بەر پەنجەرەکە، مێزەکەی لادا، تەماشایەکی دەرەوەی کرد، باخچەکە لەژێر تیشکی

زیوینی مانگدا ورشەی دەهات، شەوێکی هێجگار گەش و نایاب بوو.. شەوگاری خەون دیتن و بۆردومان بوو!

چاوی لە خاتوو (ڤیتە) بوو بەڕوخسارێکی سپییەوە دێتە حەوشەکە، (گرێبەر)ی لەناو پەنجەرەکەدا بەدی کرد، بەدەم ژاوە ژاوی فیکەکانەوە هاواری لێ کرد:

– ویستم خەبەرتان بکەمەوە (گرێبەر سەری بۆ دەلەقاند، گوێی لێ نەبوو).. پەناگەکە لە شەقامی (لیبنتزە)! (دەستێکی بۆ بادا، چاوی لێی بوو خۆی دەکاتەوە بە ماڵەکەیا..!).

ماوەیەک چاوەڕوان بوو، نەخێر (خاتوو ڤیتە) هەر نەهاتەوە دەرەوە.. ئەویش گەرەکی نەبوو لە ماڵ دەرچێت.. (گرێبەر) نەحەپەسا.. هەڵوێستەکەی بەلاوە ئاسایی بوو.. ئەی گوایە ئەو خانوو و باخچەیە بەدەستەڵاتێکی سەرسروشتی نەپارێزراون؟

خۆیان مت کرد، گوێیان لەو هەموو ژاوە ژاوەی زەمین و ئاسمانیان هەراسان کردبوو کەڕ کرد.. دار و درەختی باخچەکەش مت بوون!

ڕووناکاییەکی زیوین بەگەڵای دار و درەخت و هەرێزی باخچەکەوە نیشتبۆوە، بۆڵە ترێکانی بەر پەنجەرەکەش لە دیلانی کردن کەوتبوون.. دوورگەی ئارامی و ئاشتی لەژێر ورشەی زیوینی مانگدا وەک کرا بێ بەژێر زەنگێکی گەورەی شووشەیینەوە و لە هەموو بەڵا و نەهامەتییەکی پاراستبێ.. دڵنیا و بێ ترس ئۆقرەی گرتبوو.

***

(گرێبەر) ئاوڕێکی لەناو ژوورەکە دایەوە، (ئەلیزابێث) لەسەر چەرپاکە نیمچە ڕاستبوونەوەیەک ڕاست ببۆوە، خڕکەکانی شانی بریقەیان دەهات، مەمکە سفت و خڕەکانی یاخی و ڕووت.. قوت بەگژ تاریکایی ژوورەکەدا دەچوون، لە قەوەرای خۆیان گەورەتریان، سێبەرێکی تاریک دەمولێوی شاردبۆوە، هەرچەندەش ڕەنگ لە چاوی بڕابوو بەڵام بریسکەیان هەر دەهات!.. هەردوو ئانیشکی نابووە سەر سەرینەکەی پشتی، لە یەکێک دەچوو لە کەنارێکی دوورەوە هاتبێ و ئەوساتە گەیشتبێتە جێ، خامۆش و مەنگ پاڵی لێدابۆوە.. ئەمیش ئەلیزابێثیش وەک باخچەکەی دەرەوە بەدەم نۆشینی ڕۆشنایی بێگەردی مانگەوە، بەتاسەوە دەینواڕییە کاوڵکردنی گێتی..

(گرێبەر) وتی:

– خاتوو ڤیتەش نەڕۆیشت، لێرە مایەوە.

– وەرە!

ئاوڕی دایەوە، ڕوخساری خۆی لە ئاوێنە زیوینیە تەڵخەکەدا دییەوە.. نەیناسییەوە، یەکێکی دیکە بوو، دەنگی ئەلیزابێثی هاتەوە گوێ:

– وەرە!

(گرێبەر) دانەوییەوە، (ئەلیزابێث) نەرم و شل باوەشی پیاکرد:

– وەرە ئیتر چی دەبێ با ببێ..

– هیچ ڕوو نادات.. ئەمشەو هیچ ڕوونادات.

نەیزانی ئەم باوەڕەی لە چییەوە هێنا، هەرچەندیشە پەیوەندیی بەباخچەکە و تیشکی مانگ و شان و ملی (ئەلیزابێث) و سۆز و هەستێکی ئارام بەخشەوە هەبوو..

– نەء، هیچ ڕوونادات.

(ئەلیزابێث) سەر جێگەکەی فڕێدا، ڕووت درێژ ببوو، لاقە درێژەکانی لەهەردوو ئەژنۆیەوە کەمێ قوت کردبۆوە، سینگ و شانی دەرپەڕاند.. قەدێکی باریک و ورگێکی سفت وتەخت.. جەستەی خانمێکی بچکۆلانە بوو، بوونەوەرێک بوو لەو تاریکاییەدا بەگژ مەرگدا دەچوو.. ژینی دەبووژانەوە..

باوەشی پیاکردەوە، نەرم خزایە باخەڵیەوە، هەستی کرد وەک هەزاران دەستتی درابێتێ، باڵ دەگرێتەوە، سنوور لە نێوانیاندا نەما، بوونە یەک، هەست و ئارەزوویان وەک جاران بەهەڵپە هەڵنەچوو، هێدی هێدی، لەسەرخۆ پێدەگەیی، خامۆش تەشەنەی دەکرد.. هەموو هێزو دەستەڵاتێک، هەموو شتێکی ڕامالی، لە هەموو سنوورێک ڕەت بوو.. وشە، بەربەست، ئاسۆ، بیرولێکدانەوە، ڕابووردوو و ئایندە.. تەنانەت خۆشیان لەبیرچۆوە..

هاتەوە سەرخۆی، سەری بڵند کردەوە، هۆش و بیری پەرەوازەی گردکردەوە، نەیزانی لە کەیەکەوە خۆی لەبیرچۆتەوە، خۆی مت کرد، گوێی گرت.. نە تەقینەوە نە لوورەی بۆمبا، نە زرمەی دژە ئاسمانییەکان گوێی لە هیچ نەبوو.. هەردوو چاوی قوچاند و لە جێگەکەیدا دامرکایەوە..

بەخەبەر هاتەوە.. پرسیاری کرد:

– فڕۆکەکان نەهاتن؟

چپەی (ئەلیزابێث)ی هاتە گوێ:

– هاتن.

لە باخەڵی یەکدا خەویان لێکەوتەوە.

چاوی کردەوە، نواڕییە بنمیچەکە، چاوی بەناوفەرشی ژوورەکەدا گێڕا، ئەمجا تەماشای ئاوێنەکەی کردەوە، لە پڕێکا ئاوڕێکی خێرای لە پەنجەرە کراوەکە دایەوە.. هەر شەو بوو.. هەستی دەکرد شەوێکی بێ پایانە..

کات لە ناکاودا بووژایەوە.. بەخاوی کەوتەوە جووڵە، بۆڵە ترێکان لە بۆشاییە سڕەکەی ئەودیو پەنجەرەکەوە کەوتنەوە دیلانێ کردن، لە ڕووی ئاوێنەکەدا دەهاتن و دەچوون.. ژاوە ژاوێکی لە دوورەوە دەهاتە گوێ، تەماشایەکی (ئەلیزابێث)ی کردەوە، چاوەکانی داخرابوون، دەم و لێویشی کەمێ کرابوونەوە، سینگی بەدەم هەناسەیەکی قووڵ و نەرمییەوە بەرز و نزم دەبۆوە.. هەمیشە لەم قووڵتر دەخەوێت، زووتر لەهۆش خۆی دەچێت.. بەهرەیەک بوو لە گرێبەردا نەبوو، بەغیلی پێدەبرد خۆشیشی دەویست، بگرە لەو توانایەشی دەترسا! چونکە هەستی دەکرد پێشی کەوتووە، گەیشتۆتە کەنارێک ئەم پێی ناگات، خێراترە، نایگرێتەوە.. لە توانایدا نییە ڕێگاکەی تا سەر لەگەڵ تەواو بکات.. بۆیە دەترسا چونکە هەستی دەکرد تەنهایە، هەر خۆیەتی، بێ هێز و توانایە لە گشت کەسێک کەمترە..!

***

(ئەلیزابێث) چاوی کردەوە:

– فرۆکەکان چییان لێهات؟

– نازانم.

دەستێکی بەپرچیا هێنا:

– برسیمە، زۆرم برسییە.

– منیش، خواردنی چاکمان هەیە.

چییان هەبوو دەریان هێنا:

– مریشک، گۆشتی گوێلک، کەروێشک و میوەی لێنراویشمان هەیە.

– با کەروێشک و میوە لێنراوەکە بخۆین.

گرێبەر بەپەلە کەوتە ئامادەکردنی سفرەکە، نەیدەویست (ئەلیزابێث) یارمەتی بدات، مەبەستی بوو لە جێگەکە بمێنێتەوە چاوەڕوانی ئامادەبوونی خواردنەکە بکات، حەزی لەو خانمانە نەبوو کە لە ناکاودا لە دۆخێکی ئەفسووناوی پڕ سۆزەوە ڕادەپەڕن و ڕاستەوخۆ دەچنە دۆخی ماڵ و ماڵدارییەوە.

– هەرچەند چاوم بەم خۆراک و خواردنە دەکەوێت شەرمەزاری دەمگرێت، (ئەلفۆنس)م دێتەوە یاد، بەدبووم لەگەڵیا:

– ئەویش خراپەی بەرامبەر گەلێ کەس کردووە.. ئامادەی ڕێوڕەسمی ناشتنەکەی بوویت؟

– چووم، بەڵام دوای تەرمەکەی نەکەوتم، ژمارەیەکی زۆر ئەندامانی نازیی لێبوو، گشتیان خۆیان ڕازاندبۆوە.. (هێلدابراندنت)یش لەوێ بوو، وتارێکی خوێندەوە دەیگوت: دەبێ چاو لە خەبات و تێکۆشانی ئەلفۆنس بکەین.. کۆڵنەدەر بوو تا دوا هەناسەی کۆڵی لە تێکۆشان نەدا.. ئەو مەبەستی لەو تێکۆشانە بەربەرەکانی دوژمنان بوو.. بەڵام وا نەبوو.. تێکۆشانی چی؟ دوا هەناسەی ژیانی لە بەرگێکی خەوتندا لەگەڵ خانمێکی پرچ زەرددا لە عەمبارێکی مەی هەڵگرتندا دەرچوو.. (دوو قاپی پەلی گەورەی بەخواردەمەنی جۆراوجۆر ڕازاندەوە، شووشەیەکیش مەیی کردەوە.. (ئەلیزابێث) ڕاست بۆوە، (گرێبەر) وتی:

– هەرگیز لە کرێکارێک ناچیت زۆربەی کات بەسەر مەکینەی دروومانەوە بێت.. لە خانمێک دەچیت هەموو کاتێکی بۆ مەشق و وەرزش تەرخان کردبێت.

– وەرزش؟! بێ ئومێدەکان وەرزش دەکەن.

– مانای چی؟ شتی وام نەبیستووە.

– با وایە.. وەختێ بێ ئومێد دەبین خوو ئەدەینە شتێک.. هەیە بەوەرزشەوە دەیگرێ.. تا هەناسەمان لێ دەبڕی و لەهۆش خۆمان دەچین هەر مەشق دەکەین و دەیکەنەوە.. هێندە غار ئەدەین تا گۆت دەبین و توانای هەنگاوێکی دیکەمان نامێنێ بینێین.. یان خوو ئەدەینە ماڵ خاوێنکردنەوە و گسک دان، ژوورێکی ئەمەندەی ئێرە ڕۆژێ سەد جار گسک ئەدەین.. یان ئەوەندە پرچ شانە دەکەین موو بەکەللەمانەوە نامێنێ.. ئیتر ئا لەم تەرحە خووانە.

– جا بەرەنگاری نائومێدییان پێ دەکرێتەوە؟

– باشن.. مرۆڤ تا ڕادەیەک لە بیرکردنەوە و لێکدانەوە دوور ئەخەنەوە، بەڵام کاتێک ئادەمیزاد بەجارێک نائومێد دەبێ بێ سوودن.. لە حاڵی وادا مرۆڤ تەنها هەرەس و ڕووخانی بۆ دەمێنێتەوە..

– ئێ چی دیکە؟

– دەبێ چاوەڕوانی ڕۆژگار بین ڕوخساری بگۆڕێ، دەرگەمان لێ بکاتەوە، ئەم خەمەی هەموو بوونمانی گرتۆتەوە نەمێنێ، سەر بڵند کەینەوە، هەناسەیەک هەڵمژین.. بژین.

(گرێبەر) کاسەکەی بڵند کردەوە:

– وا بزانم زیاد لەپێویست ڕەش بینین، هێندەی حەوت پیر لە نائومێدی تێگەیشتووین.. ئەم باسە لە بیری خۆمان بەرینەوە باشە.

– تۆیش دەربارەی شت لەیادکردن زۆر دەزانیت.. ئەوە لەبیر خۆت بەریتەوە باشە.

– بەڵێ باشە، ئەم پێکەش لە خۆشیی خاتوو (کلاینێرت) دەنۆشین، ئەو ئەم خواردنانەی ئامادەکردووە.

– لە خۆشی خاتوو (ڤیتە)یش چونکە ئەو ئەم ژوورە و ئەو باخچە قەشەنگەی پێداوین..

پەرداخەکانیان لەیەک دا، بادەکەیان خێرا هەڵدا، سارد و بەتام بوو، پەرداخەکانی پڕ کردەوە.. لێیان وردبۆوە، وێنەی مانگێکی زێڕین لەسەر ڕووی مەیەکە شکابۆوە.

(ئەلیزابێث) وتی:

– چەند خۆشە مرۆ شەوگار لەگەڵ ئازیزانیا بباتە سەر.. شەو هەست و وشە ناسکتر دەکاتەوە، شیرینتر و بەماناتریان دەکات.

– ڕاست ئەکەیت، تۆش لە فریشتەیەکی وردیلەی ڕوخسار شیرین دەچیت نەوەکو کرێکارێکی ماندووی توانا پساو، منیش سەربازێکی ئاکام ڕەش نیم.

– مرۆڤ بەشەو دەبێتە ئەو شتەی ئاواتی پێدەخوازێت.

– لەوانەیە (تەماشای خواردنەکەی کرد) مرۆڤ بەشەو بێباک و کەم تەرخەمە، تەنها مەراقی خواردن و خەوە.

– خۆشەویستیش.. نەء خۆشەویستی کەم تەرخەمی و بێباکی نییە.

– بادەش.

– بادەش (پەرداخێکی پڕ مەی کرد، دایە دەست گرێبەر، بەدەم خەندەیەکەوە وتی).. دەبووایە ئێستا لەژێر باری خەم و خەفەتدا بماننالاندایە.. هەزاران بیری ڕەش و تاریک بەمێشکماندا بهاتایە، تالاو لە وشەکانمان بتکایە.. کەچی ئەوەتا بەئەوپەڕی دڵبردن و زەوقەوە دەخۆین و دەخۆینەوە.. دڵمان بەژیان خۆشە و سوپاسی یەزدان دەکەین.

– وا باشە، ئەی وا نییە؟

– تەنها ئەوەمان لەدەست دێت، ئەوانەی دەست لە هەموو شتێک دەشۆن، هەموو شتێکی ساکار

بەدەستکەوتێکی گەورەوگران دەزانین.

– ئەمە لەبەرە فێر بوویت؟

– نە ء لێرە.

– مەرجە منیش بیزانم وا نییە؟

– بەڵێ جگە لەم بیرانەی بەمێشکماندا دێن، نەختێک شانسیشمان پێویستە.

– ئاخۆ ئێمەش شاد بین؟

– بەڵێ، ئەوەی ئارەزوومان لێی بووە بەزۆری گەیشتووین.

– ئەی کاتێک کە بەرەی جەنگت دێتەوە یاد.. کۆتایی بەهەموو ئەمانە نابێت؟ خەمی پێ ناخۆیت؟

– ژیان کۆتایی نییە.. شێوەی دەگۆڕێ بەڵام ناوەستێ.

(ئەلیزابێث) لە (گرێبەر) ورد دەبۆوە، (گرێبەر) دەیگوت:

– دڵم تەنگە، هێندە خەمم لە دڵدایە لەوانەیە بمکوژێ، کاتێک بیر لە ئایندە دەکەمەوە دەڵێم خۆزگە نەمناسیبایتایە تا هەستم بەو هەموو کڵۆڵی و خەمە نەکردایە کە لە ڕێماندایە، خۆزگە لە توانامدا بووایە لە یادت کەم، لە بیرم بچیت، ئەوسا بەهەست و سۆزێکی پووچ و نابووتەوە دەڕۆیشتمەوە، قەت هەستم بەخەم نەدەکرد، لەو شادمانیە ڕەشەدا دەژیام کە دیوە نەیارەکەی شادمانییە.

(ئەلیزابێث) هەستایە سەرپای، (گرێبەر) دەیگوت:

– وا بزانم ئەوەی گەرەکم بوو بیڵێم بۆم ڕوون نەکرایەوە؟ لە مەبەستم حاڵی نەبوویت.

– تێگەیشتم، چاکت ڕوون کردەوە، من ئەو توانایەم نییە، چاوەڕوان بووم شتێکی وا بڵێیت.

لە (گرێبەر) نزیک بۆوە، هەستی بەجەستەی کرد.. (ئەلیزابێث) بەلایەوە تەنها ناوێک نییە، هەموو ناوێکە، بوونێکە لە دەروونیا گەرم دەگەڕێ، توانای پسا بوو، گشت شتێکی لە لا ئاڵۆزا بوو، تێکەڵ و پێکەڵ دەبوون، لە قۆزاخەیەکدا گرد دەبوونەوە، جیا دەبوونەوە و بەیەک دەگەیشتنەوە، دەستکەوت و زیان، مردن و ژیان، ڕابوردوو و ئایندە، ژیان!.. وەک تاوێری چیا سەختە بەردینەکان جاویدە، لە هەموو ئاسۆ و کەنارێکدایە، بەردەوامە، دەمێنێ، لەناوچوونی نییە.

هەستی بەزەمین کرد لەژێر پایدا گرمۆڵە دەبێ، کێش و تەرازووی لا سەنگ دەکات، خۆی بۆ ڕانەگیرا، کاتێ بەخۆی زانی لە باخەڵی (ئەلیزابێث)دا گیرساوەتەوە!

***

دوا ئێوارەی مۆڵەتەکەی بوو.

لە باخچەکە دانیشتبوون، پشیلەیەک بەبێ خشە لێیان نزیک بۆوە، ئاوس بوو.. خەریکی خۆی بوو گوێی بەهیچ شتێکی دیکە نەئەدا، (ئەلیزابێث) وتی:

– خۆزگە سکم دەبوو..

– سک؟!.. بۆچی؟

– ئەی بۆ نە ء.

– منداڵ؟ ئەم وادە ڕەشە و منداڵیان گوتووە..؟ بەڕاست ناشێ سکت هەبێ؟

– نازانم، خۆزگە وا دەبوو.

– و ابزانم لە بۆنەی وادا پێویستە شتێک بڵێم، یان ماچێکت بکەم.. نازانم ئەم باسە کتوپڕە بڕێ شپرژەی کردم.. زۆر خۆشم دەوێیت، بەڵام توانای دەربڕینم پساوە.. قەت بیرم لە منداڵ نەکردۆتەوە.

– پێویستی بە بیرکردنەوە نییە.. دڵنیا نیم.

– منداڵ..! دەبێ بەخێو کرێ، پەروەردە کرێ، گەورەی کەین تا ببێتە سووتەمەنی جەنگێکی دیکە، ئەم چارەنووسەی ئێمەی ببێت بەتووشەوە.. بیرێ لەو ژیانە ئاڵۆزە پڕ گرفتە بکەوە کە چاوی تێدا دەکاتەوە.. لە چی کوێرەوەری و چەرمەسەرییەکدا دەژێ.

پشیلەکە خۆی بەچێشتخانەکەدا کرد.. (ئەلیزابێث) وتی:

– منداڵان لە هەموو وادە و شوێنێکدا لەدایک دەبن.

(گرێبەر) ئەو منداڵانەی هاتەوە یاد چۆن چۆنی بەهۆی پەروەردەکردن و ئامۆژگاریی ڕێکخراوە هیتلەرییەکانەوە بوونەتە سیخوڕ، گشت نهێنی و باسێکی کەسوکاریان بەڕژێم دەگەیەنن.. چۆن کراونەتە ئامێری لەناوبردنی دایک و باوک و خوشک و براکانیان..

– ئێمە بیرمان لە منداڵ نەکردۆتەوە، تەنها ئاواتێکە.. وا نییە؟

– ناتەوێت ببیت بە باوک؟

– نازانم ئەگەر ئەم جەنگە لە ئارادا نەبوایە، لەوانە بوو.. بیرم لێ نەکردۆتەوە، ئەم ژینە تاڵ و ژەهراوییە درێژە دەخایێنێ، درژانگی ڕووداوەکان تا چەندین ساڵی دیکەی دوورو درێژ کاری خۆیان دەکەن.. ئیتر نازانم پیاو بە چ بیر و ئومێدەکەوە هەوڵ بدات منداڵ بهێنێتە ژیانی وا سەختەوە..

(ئەلیزابێث) بەسەهەندی و لاسارییەکەوە وەڵامی دایەوە:

– لەبەر ئەو ژینە سەختەیە کە منداڵم دەوێت.

– لەبەر چی؟!..

– بۆ ئەوەی دژ بەم ڕەوش و گوزەرانەی پەروەردە بکەم، گورد و یاخی گەورەی بکەم، بۆ ئەوەی بەربەرەکانی ئەم هەموو چەوتی و لاسەنگییە بکات.. ئەی تۆ بیرت لەوە نەکردۆتەوە ئەگەر بێت و هەموو ئەوانەی ئەم ڕەوش و گوزەرانەیان بەدڵ نییە مان لە منداڵ دروست کردن بگرن.. چیمان بەسەر دێت؟ هەرگیز نەوەیەک دروست نابێ کە بەتەنگ پاراستنی یاسا و ئاسایشی جیهانەوە بێت.. کەسێ نابێ هەڵەکان ڕاست بکاتەوە.

– منداڵت بۆ ئەوە دەوێت؟

– نە ء، ئێستا ئەوەم بەبیردا هات.

(گرێبەر) ماوەیەک مت بوو، هیچی پێ نەبوو وەڵامی (ئەلیزابێث)ی پێ بداتەوە.. پاشان گوتی:

– زۆر لەپێشمەوەیت، بوارم نادەیت بتگرمەوە.. هەتا ئێستا ڕانەهاتووم کە مێردم و خاوەنی ژنم.. کەچی لە ناکاودا کەوتمە هەڵوێستێکی دیکەوە.. (بیری کردەوە).. دڵە ڕاوکەی بوون بەباوک..!!

(ئەلیزابێث) بەدەم پێکەنینەوە هەستایە سەرپای، وتی:
– هەر لێم حاڵی نەبوویت، من منداڵم تەنها بۆ منداڵ بوون ناوێت.. منداڵم لە تۆ دەوێت.. ئێستاش با بچمە لای خاتوو (ڤیتە) تەگبیرێکی خواردنی ئەم ئێوارەیەمان بکەین.. دەبێ سفرەیەکی نایاب لە خواردنی قوتووەکان برازێنینەوە..

***

(گریبەر) بەتەنها لە باخچەکە مایەوە، پەڵە هەورەکان بەسینگی ئاسمانی ئاوابوونەوە پەمەیی هەڵگەڕابوون.. ئەو ڕۆژەش کۆتایی هات! ڕۆژێکی دزراو بوو! لە ماوەی مۆڵەتەکەی زێدەتر بوو.. خۆی لە لیستی ئەو سەربازانەی وادەی چوونەوەیان هاتبوو تۆمار کردبوو، بەڵام بیست و چوار سەعاتی دیکە خۆی دواخست.. ئەوەتا ئەو بیست و چوار سەعاتەش بەسەرچوون.. ئێوارە زوو هات و دەبێ لە ماوەی یەک سەعاتدا لە وێستگەی شەمەندەفەرەکە ئامادە بێت..

بۆ دواجار سەرێکی لە دەستگای پۆستە دابۆوە، هیچ هەواڵێکی نوێی دایک و باوکی چنگ نەکەوت.. جێوڕێی (ئەلیزابێث)ی تا ڕادەیەک ڕێکخستبوو، خاتوو (ڤیتە) ژوورێکی پێ دابوون، دڵنیا بوو کە (ئەلیزابێث) بێ پەنا نابێت.. پەناگە گچکەکەی ئەو میوانخانەیەشی پشکنیبوو.. زۆر قووڵ نەبوو، بەڵام لەوە دەچوو تۆکمە و توند و تۆڵ بێت..

پاڵی دایەوە، تەقە تەقی قاپوقاچاغەکەی لە چێشتخانەکەوە دەهاتە گوێ.. دڵخۆشی خۆی ئەدایەوە.. (ماوەیەکی چاکم بردە سەر.. بە سێ ساڵ دەچێ..) ئەگەر چی هەمووی بەئاسوودەگی نەبردە سەر، بەڵام گەیشتبووە ئەو باوەڕەی کە بوارێکی پڕ ئارام و ئاسایشی بردۆتە سەر..!

دەنگی (ئەلیزابێث)ی هاتە گوێ، باسی منداڵەکەی هاتەوە یاد.. هەستی کرد دیوارێکی بڵندی لەبەردەمدا ڕماوە! دەلاقەیەکی گەورەی تێکەوتووە و ئەودیوی لێ دیارە!.. دیمەنێکی تەماوی و لەرزۆکی ئایندە بوو.. وەک باخچەیەکی قەشەنگ ئەدرەوشایەوە.. تا ئەو ساتە ئەو دیمەنەی، تەنانەت بەلێکدانەوەش بۆ دیاری نەدەکرا..

کاتێک مۆڵەتەکەی پێ درا و گەڕایەوە، هەموو مەراق و خواستێکی ئەوە بوو دەستت بەسەر شتێکدا بگرێ.. بەدرێژایی ئەو ماوەیەی دەمێنێتەوە تەنها هی خۆی بێت.. شتێکی دەویست ناو و بوونی بپارێزێت.. بەڵام بیری بەهیچ شێوەیەک بە لای منداڵدا نەدەچوو..

نوارییە تیشکە ڕەنگینەکانی ئاوابوون لە درز و کونی نێو لق و شاخەی لەیلاکە تێک ترنجاوەکانەوە دەهاتن.. ژینی ئەودیو دیوارە ڕماوەکەی هاتەوە پێش چاو.. بوونێکی بەربن و بێ سنوورە.. جاوید و نەمرە.. هەر چەنە ژیانی خۆی لە ئاست دیوارە ڕماوەکە کۆتایی پێ دێت.. بەڵام لەودیوەوە بەشێوەیەکی دیکە دەبووژێتەوە، بەردەوام دەبێت..

ئەو ماوە کورتەی کە لە ژیانی پچڕی لەوانەیە ببێتە دەست بەسەراگرتنێکی هێمن و بەئارام! بۆ بوونەوەرێکی نامۆی هێشتا لەدایک نەبووی بەجێ بهێڵێت! بوونەوەرێکە هێشتا دوورە، لە جیهانێکی نهێنی پڕ سۆزە.. جیهانێکە ئەم شارەزای نییە، چییە، چۆنە؟.. قەوارەی چەندە و چەند فراوانە؟.. چەند

بۆی بەپەرۆشەوە، دەیەوێت یان نەء..؟ نەء دەیەوێت.. ئارەزوو و خواستی مەزنی لە ژیاندا، ئەوەیە ببێتە خاوەنی ئەو خەونە ئارام بەخشە.. خەونی مان و نەمری..

***

– شەمەندەفەرەکە کاتژمێری شەش دەکەوێتە ڕێ.. ئامادەم، خۆم گردکردۆتەوە.. دەچم، تۆ مەیێ، دوام مەکەوە، نامەوێ دوا وێنەت لەبەرچاوما غەمگین و کەساس بێ، بەو شێوەیە لەیادما چەسپ بێت..! جارێکیان دایکم دوام کەوت.. بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ هەر چەند یادم دەکردەوە شێوەی مات و شپرزەی دڵمی دەگوشی.. شەکەت و ماندوو بەتەنها لەسەر یەکێ لە شۆستەکان ڕاوەستا بوو، چاوەڕوان بۆ شەمەندەفەرەکە بجوولێت تا بەجارێک جلەوی تەوژمی هەستە پڕ سۆزە غەمگینەکانی بەر بدات و برووخێت.. دوام مەکەوە، لەوێ ناچار دەبێت درۆم لەگەڵ بکەیت، زۆر لە خۆت بکەیت.. وا بزانم لە مەبەستم تێدەگەیت..
– بەڵێ.
– کەواتە با وا بکەین، لێرە خوداحافیزییەکە دەکەین.. ئیتر مەیێ ئەو شوێنەی تیایدا دەبمە ژمارەیەکی بزری نێو ژمارەکان.. ئەو شوێنەی تیادا دەبمە ماشینێک ئێسک و گۆشتی نێو بەرگێکی دێزەوە.. ئەو شوێنەی تیادا دەبمە ولاخێکی بارکراو!.. با لێرە جیا ببینەوە.. (دەستی کرد بە باخەڵیا) بگرە.. ئەم برە پارەیە وەرگرە، بۆ تۆم گلداوەتەوە.. من پێویستیم پێی نییە.
– منیش پێویستیم پێی نییە.. ئەوەی هەمە سەرو زیادە.
– لەوێ خەرج ناکرێن.. وەریگرە، بیدە بەکراسێک، کراسێکی بێ سوود!.. کراسێکی قەشەنگ لەگەڵ کراسە زێڕینەکەتدا بگونجێت.
– دیاری پێدەکڕم و بۆت دەنێرم.
– هیچ مەنێرە، خواردن لەوێ زۆرە، کراسێکی پێ بکڕە.. ئەو ساتەی شەپقەکەت کڕی گەلێ هەستی شادم تێدا هرووژا.. دەی گفتم پێ بدە کە کراسێکی پێدەکڕیت.. یا کراسی تێدا نابێت؟!
– کراسێک و جووتێک پێلاویشی تێدا دەبێت.
– زۆر باشە.. جووتێک پێلاوی زێڕینیش بکڕە.
(ئەلیزابێث) وتی:
– جووتێکی زێڕینی پاژنە بەرزی سووکەڵەی پێدەکڕم.. کاتێک دەگەڕێیتەوە.. لەپێی دەکەم و بەفڕین دێم بەپیرتەوە.. دێم و باوەشت پیا دەکەم.
شتێکی گچکەی لە توربەکەی دەرهێنا.. (ئیکۆن)ی![1] یەکێ لە پیاوچاکان بوو، کاتێک گەڕایەوە ولات، بەدیاری بۆ دایکی هاوردبوو:
– با ئەم (ئیکۆنەت) لە لا بێت.. لە ڕووسیا دێمەوە!
– نەء (ئەرنەست) نەء.. بیدە بەیەکێکی دیکە، یان با لای خۆت بێ.. بۆ ئەوەی ئەم جیا بوونەوەیەمان نەبێتە جودابوونەوەیەکی یەکجاری، لای خۆت بێ چاکترە.

تەماشایەکی (ئیکۆنەکەی) کرد:

– لە خانوویەکی وێرانکراودا دیمەوە، لەوانەیە بەخت هێن بێ، بەڵام بیرم لەم مەسەلەیەی نەکردۆتەوە (وێنەی «نیکۆلاس»ی[٢] پیاو چاک بوو، ژمارەیەک فریشتەی لە دەور بوو)

(ئەلیزابێث) وتی:

– ئەگەر ئارەزووت لێی بێ، بەکڵێسەیەکی دەبەخشم..؟ بەڵێ کاتێدراکە، ئەوەی شەوێکمان تێیدا بردە سەر.

کاتێدراکەی هاتەوە یاد، هەستی دەکرد بیرەوەرییەکی هێجگار کۆن و دێرینە.. وتی:

– باوەڕ ناکەم لێت وەرگرن!.. نایانەوێ، باش تەماشای بکە، ئەم پیاوچاکە سەر بەڕێبازێکی دیکەیە، ڕێبازێکە دژ بەڕێبازی قەشەکانی ئەو کاتێدرایە.. بەڵێ پیاوەکانی یەزدانی خۆشەویستی و لێبوردن هەرگیز چاو لەم مەسەلانە ناپۆشن.. (برێ مات بوو، لە دڵی خۆیدا دەیگوت– بۆچی ئەم ئیکۆنەشم لەگەڵ د.کرۆزە لەو کاتێدرایە نەشاردەوە.. دەبوایە ئەمیشم لە گۆڕەکەی (بلیمار)ی پیاوچاک بشاردایەتەوە..).

***

پەلەی نەبوو، خاوەخاویشی نەدەکرد، بەبێ ئەوەی ئاوڕ بداتەوە دوور کەوتەوە.. قورس بوو، شەقامەکەش دوورو درێژ بوو..

لای دا، گەلێ شەقامی دیکەی بڕی لە گەلێ پێشە سەری دیکەش لایدا..

لەسەر سووچی یەکێ لە شەقامەکاندا بۆیەکی پرچی (ئەلیزابێث)ی بەسەردا هات!

بۆنی کەلاوە سووتاوەکان و گەرما و بۆگەنی ژێر داروپەردووی خانووە داڕووخاوەکان بەهێزتر بوون..

لە جۆگەیەک پەڕییەوە.. گەیشتە شەقامێک شۆستەکانی بەڕێزێکی دوورو درێژ درەختی کافوور چاندرابوون..

بەڕێکی شەقامەکە چی درەختی تیابوو سووتابوون، ببوونە ڕەژوو، ڕەش داگەڕابوون، ئەوانەی بەرامبەریان سەوز و گەش ورشەیان دەهات..

شتێک بەری ئاوەکەی ناو ئاوەڕۆکەکەی ڕۆخی شەقامەکەی گرتبوو..

بیری کردەوە.. (دەبا فڕۆکە بۆمبا هاوێژەکان ئێستاکە بێن!.. خۆمم بزر دەکرد، دەمکردە بەهانە، ڕۆژێکی دیکەش دەمامەوە.. خۆم دەکردەوە بەماڵدا.. ئای لە (ئەلیزابێث) کاتێک چاوی پێم دەکەوێتەوە.. ئاخۆ چی بکات.. نە ء بێ سوودە، خەم و پەژارەکانمان خەستتر دەبنەوە.. شەمەندەفەرەکەش تا هێرشە ئاسمانییەکە کۆتایی نەیێت ناکەوێتە ڕێ.. کەس بەجێ ناهێڵێ..).

گەیشتە شەقامی (برامشەر)، ئەو کاتەی کە گەڕایەوە هەر ئەم شەقامە بوو گرتیە بەر..

ماشێنێک وەستا بوو.. خێرا سواری بوو..

دیسان وێستگەی شەمەندەفەرەکەیان گواستبۆوە، چەتر و چەرداخێکی پەلەیان لە دەرەوەی شار دروست کردبوو، بۆ چەواشەکردنی فڕۆکە بەڕەنگێکی بەڵەک بانەکانیان بۆیە کردبوو.. هەر لە تەک وێستگەکەوە ژمارەیەک چادر و دەواری دێزیان هەڵدابوو، لە نزیکیەوە چەند ڕیزێک تەیمان و هەنێ کۆزە

ئاژەڵی درۆیینەیان دروست کردبوو.. ژمارەیەک ڕەشەوڵاخیان تێدا بوو، لە دار و تەختە داتاشرابوون!

شەمەندەفەرەکە لە تەنیشت شۆستەیەکەوە چاوەڕوان بوو، عەرەبانەی جەنگاوەران جودا کرابوونەوە.. خانمێک تەماشای کاغەزەکانیانی دەکرد.. هیچ شتێکی دەربارەی بیست و چوار سەعات دواکەوتنەکەی (گرێبەر) نەگوت..

خۆی بەعەرەبانەیەکی شەمەندەفەرەکەدا کرد، لە جێگەیەکدا لە تەنیشت پەنجەرەکەی دەینواڕییە سەر شۆستەکە دانیشت.. سێ سەربازی دیکە سوار بوون، چاوەشێک و سەردەستتەیەک و سەربازێکی تۆپچی بوون.. تۆپچییەکە هەر ئەوەندەی جێی خۆی کردەوە، خێرا بوخچەکەی دەستی کردەوە و کەوتە پاروو خواردن!

ئاشپەزێکی گەڕۆکی سوپا بەبەر پەنجەرەکەدا ڕەت بوو.. دوو خانمە برینپێچی ژێر مەشق دەرکەوتن، خانمە برینپێچێکی قەیرەیان لەگەڵ بوو خاچێکی چەماوەی نازیی لە بری دەرزیی سەرسنگی خانمان کردبوو بەسینگیا.. سەردەستتەکە وتی:

– تەماشای ئەوێ بکەن.. (دەستی درێژ کرد).. قاوە ئەدەن!

چاوەشەکە وەڵامی دایەوە:

– بۆ ئێمە نییە، بۆ نوێکانە، ئەوانەی بۆ یەکەمین جار ڕەوانەی بەرە دەکرێن.. لەوانەیە بەو بۆنەیەشەوە وتاریشیان بۆ بخوێننەوە.. باوی ئێمەومانان نەماوە..

دەستتەیەک سەربازی بێ هێز و ماندوو پەیدا دەرکەوتن..

لە سەربازە هەڵاتووەکان بوون.. بەدوو ڕیز ڕایانگرتن، هەریەکەیان بەتوانای بارگیرێک بار کرابوو.. گشتیان چاویان بڕییە عەرەبانەی قاوەکە.. سەربازێکی چەکدار کەوتە سەرژمێری کردنیان.. پیاوێکی تووڕە و مۆن بوو!

دوو ئەفسەری نازی نزیک بوونەوە وەک بۆ خۆنمایش کردن هاتبن، سەرو پانتۆڵێکی نوێی هێزەکانی سوارەیان لە پێ کردبوو، پۆستاڵەکانیشیان بریقەیان دەهات، بەدەم ڕۆیشتنەوە خۆیان با ئەدا.. بەکەشوفش و لەخۆبایی بوونێکی زۆرەوە لە خەڵکەکە ورد دەبوونەوە..

سێ سەربازی دیکە سەرکەوتن، یەکێکیان هەڵمەتی بۆ پەنجەرەکە هاورد، کردیەوە.. ملی بردە دەرەوە و لەگەڵ خانمێکدا کەوتە ئاخاوتن.. ژنەکە منداڵێکی بەباوەشەوە بوو.

(گرێبەر) لە منداڵەکە ورد دەبۆوە.. نواڕییە ئافرەتەکە، کراسێکی هاوینەی پۆشیبوو، هێندە شۆردرابوو ڕەنگێکی دیاری پێوە دیارنەبوو..

ژنەکە وتی:

– ئاخ.. (هاینریش).

– ئاگات لە خۆت بێ (ماری) گیان، لەبیرت نەچی سڵاوم بەهەموو لایەک بگەیەنە.

– باشە.

لەیەک ورد دەبوونەوە.. بێ دەنگ بەنیگا ئەدوان، سازبەندێکی سوپا[٣] لە چەقی شۆستەکە بەتەواوی

ساز ئامێرەکانیانەوە ڕیز بوون.

چاوەشەکە وتی:

– تەماشای ڕەوشتی بەرزکەن.. چلۆن چلۆنی سەربازانی نوێ بەدەم لێدانی بوق و دەهۆڵەوە بەڕێ دەکەن.. لەمن وایە دەمێکە ئەم ڕێوڕەسمی بەڕێکردنە فەرامۆش کراوە.

سەردەستتەکە وتی:

– خۆزگە قاوەیان بەئێمەش ئەدا.. هیچ نەبێ ڕێزی ئەوەیان لێ بگرتینایە کە سەربازی کۆنین.. خۆ ئێمەش بۆ بەرەی جەنگ دەچینەوە.

– سەبرت بێ، شەوێ ئەوەندە قاوەمان پێ ئەدەن لێی وەڕس ببین.. چۆن قاوەیەک..؟ لە شۆربا خەستتر.

زرمە زرمی پۆستاڵ کوتاندن بەرز بۆوە، چەند نەڕەیەکیان هاتە گوێ..

سەربازە نوێکان گەیشتن.. تەنها یەک دووانێکیان نەبێ، گشتیان منداڵ و هەرزە بوون بەتەمەنەکانیش یا لە پاسدارانی نازی بوون یان لە پیاوانی هەواڵقۆزی[٤].

چاوەشەکە وتی:

– تەماشای ئەو مندالآنە بکە، موویان لێ نەهاتووە، بۆی شیری خاو لە دەمیان دێت.. یەکسەر لە باخەڵی دایکیانەوە هێنراون..! لەمەودوا دەبێ پشت بەمانە ببەستین!

سەربازە سپێرەکان بەدەم ورتە ورت و ژاوەژاوێکی کپەوە چوونە ڕیزەوە، ئاوەڵ ئەفسەرێک نەڕەیەکی بەسەریاندا کرد، بێ دەنگی کردن.. دەنگ گڕێک کەوتە وتار خوێندنەوە..

چاوەشەکە بە (هاینریشی) گوت:

– ئەو پەنجەرەیە داخە.

بەگوێی نەکرد، وتاربێژەکە دەنگی لێ بەرز کردەوە، ژێکانی گەرووی زرمەیان دەهات! ژێکانی گەرووی دەتگوت لە دەزوولەی تۆتیا دروست کراون.. (گرێبەر) لە جێگەی خۆیدا پاڵی لێ دابۆوە، هەردوو چاوی قوچاندبوو، (هاینریش) هەر لەبەر پەنجەرەکە بوو، خۆی لە چاوەشەکە کەڕ کردبوو، بەنیگایەکی غەمگینەوە دەینواڕییە ژنەکەی، (ماری)ش بەهەمان شێوە تەماشای مێردەکەی دەکرد.. (گرێبەر) بیری دەکردەوە، چاکی کرد کە ڕێگەی (ئەلیزابێث)ی نەدا لەگەڵیا بێتە وێستگەکە.

گرمە گرمی وتاربێژەکە کۆتایی هات، تیپی مۆسیقاکە ئاوازی دوو سروودی نازییان بەپەلە یەک بەدوو یەکدا لێدا.. گەلێکیان لێ کورت کردبوونەوە.. کەسیان لەناو فارگۆنەکانەوە بۆ نەهاتە جۆش.. چاوەشەکە پەنجەی نابووە کونە کەپوویەوە، باکی بەهیچ نەبوو.. چاوی دەگێڕا..

سەربازە نوێکان سەرکەوتن، قاوەیان پێدان.. سەردەستتەکە وتی:

– پیاو لە داخی ئەم نارەسەنانە نازانێ بلێ چی.. بزانە ئێمەیان چۆن لە پێ کردووە؟

تۆپچییەکە پارووەکەی لە دەمی دوور خستەوە، وەک حاڵی نەبووبێ لایەکی لە سەردەستتەکە کردەوە، پرسیاری لێ کرد:

– فەرمووت چی؟!

– وتم نارەسەن..!، ئادەی ئەوە چییە دەیخۆیت، گۆشتی گوێلکە؟

تۆپچییەکە قەپێکی زلەی بە پارووەکەیدا کرد قاژێ تەماتەی بەدەمەوە هات بەملّچە ملّچ قووتی دا:

– نەء بەرازە..[٥]

– بەرازز؟! (حەپەسابوو، چاوێکی نارەزایی بەهاوەڵەکانیا گێڕا، لەدووی یەکێک دەگەڕا پشتگیری بکات..).

تۆپچییەکە هەموو هۆش و خەیاڵێکی بەلای پارووەکەیەوە بوو، گوێی نەدابووە هیچ، (هاینریش) هەر لەبەر پەنجەرەکە بوو.. بە (ماری) دەگوت:

– سلاوم بەمیمکە (پرتا)ش بگەیەنە.

– دەیگەیەنم.

دیسان مت بوونەوە.. پاشان یەکێکیان پرسیاری کرد:

– کەی دەکەوینە ڕێ، ئەوە کات لە (شەش) تێپەڕی؟

– پێی دەچێ چاوەڕوانی یەکێ لە ژەنەراڵەکان بن.

– نەخێر وانییە.. ژەنەراڵەکان بەفڕۆکە هاتوچۆ دەکەن.

کاتژمێر بوو بە شەش و نیو.. (هاینریش) زوو زوو بە (ماری) دەگوت:

– دەی ماری.. ئیتر کاتی ئەوە هاتووە بچیتەوە.

– شەمەندەفەرەکە هێشتا نەجوولاوە.

– ئاگات لە منداڵەکە بێت.. با ژەمی خواردنەکەی بەسەر نەچێت.

– شەوێکی دوورو درێژم لەبەرە، ژەمە خواردنەکەی هەر دەخوات.. (بێدەنگ بوونەوە، زۆری نەخایاند هاینریش هاتەوە ئاخاوتن..).

– سلاوم بە (یوسف)یش بگەیەنە.

– باشە.

تۆپچییەکە بایەکی بەردایەوە، ئەمجا هەناسەیەکی قووڵی هەڵمژی و خرپ خەوی لێکەوت! شەمەندەفەرەکە وەک چاوەڕوانی ئەو فەرمانە بێت، تەکانێکی دا، (هاینریش) دەنگی هەڵبڕی:

– (ماری) بەدوعا..

– بەدوعا (هاینریش).. بەدوعا.

شەمەندەفەرەکە جوولا، خاو و قورس کەوتە ڕێ، هێدی هێدی خێراتر دەبوو، (ماری) لەگەڵ جووڵەی پەنجەرەکەدا هات:

– ئاگات لەو کوڕە بێت.

– بەڵێ.. بەڵێ، تۆش ئاگات لەخۆت بێ.

(گرێبەر) یەک بەیەکی خەمەکانی سەر ڕوخساری (ماری)ی دەخوێندەوە.. هەنگاوەکانی ماری بەدەم

جوولّەی شەمەندەفەرەکەوە خێراتر دەبوون، وەک چەند چرکەیەکی لە ژیاندا مابێت و بەجوولّەی ئەو شەمەندەفەرەوە بەنگ بێت، لەگەلّیا دەهات.. کۆلّی نەئەدا، دەیویست ئەو چەند چرکە دواییینەی ژیانی بەدیتنی مێردەکەی کۆتاییی پێ بێت!

لەپڕێکا.. (گرێبەر) داچلّەکی.. (ئەلیزابێث)ی بەدی کرد.. لە پەنا دیوارێکدا خۆی حەشاردابوو، دیمەنێکی چاوەڕوان نەکراو بوو.. ئەو بوو، ئەو نەبوو، دلّنیا نەبوو.. نەء ئەلیزابێث بوو، بەڕوخسارێکی کز و ماتەوە وەستا بوو، هەموو بوونی کەوتبووە ژێر باری خەمێکی ناهەموارەوە، وێنەیەکی بێ ژیان بوو.. وەکو شێت ڕاپەڕی، ئامبازی گیانی (هاینریش) بوو:

– لاچۆ.. بەر ئەو پەنجەرەیە بەردە.

هەموو شتێکی لەبیر چۆوە، لە خۆی حالّی نەدەبوو، بۆچی ڕێگەی بە(ئەلیزابێث) نەدا تا وێستگەکە بێت لەگەلّیا، هەموو شتێک قلّپ بۆوە.. پەشیمان بۆوە، (ئەلیزابێث)ی دەوێت.. پێویستی پێیەتی، دەیەوێ بیدوێنێ.. ئەوەی گرنگە هێشتا پێی نەگوتووە.

هەر دە پەنجەی لە شانی (هاینریش) گیر کرد، ڕایکێشا.. (هاینریش) جیڕ بوو، خۆی نەدا بەدەستتەوە، تا ناو قەدی لە پەنجەرەکەوە بردبووە دەرەوە، هەردوو ئانیشکی وەکو قولاپ لە دیوی دەرەوە لە باهووی پەنجەرەکە گیر کردبوو.. بەردەوام بوو، هەر خەریکی سلاّو ناردن بوو:

– سلاّو لە(لیزا)ش دەکەم.

– هەی بەد.. دەلّێم لاچۆ، با منیش تەماشایەک بکەم.. بەر ئەو پەنجەرەیە بەردە، ژنەکەم لە دەرەوەیە، دەبێ شتێکی پێ بلّێم..

نەخێر (هاینریش)ی توند ڕاکێشا، (هاینریش) جووتەیەکی وەشاند، خۆی نەئەدا بەدەستتەوە، هاواری دەکرد:

– ئاگاداری هەموو شتێک بکە..

ئەمجارە (ماری) وەلاّمی نەبوو، دەنگی نەهات.. (گرێبەر) بەچی هێزی هەبوو شەقێکی لەژێر ڕەفیسکی (هاینریش) دا، توند لە قۆلّیشییەوە ڕایکێشا.. نەخێر، پەنجەرەکەی هەر بەرنەدا، بەدەستتێکی توند گرتبووی، دەستەکەی دیکەشی لە دەرەوە ڕادەوەشاند..

شەمەندەفەرەکە لەگەلّ ئاسنەڕێکە بە بازنەیەکی گەورە لای کردەوە.. چاوی بە (ئەلیزابێث) کەوتەوە.. دوور بوو، بچکۆلاّنە و تەنها لە پەنایەکدا کزۆلّەی کردبوو، دەستی لە ژوور سەری هاینریشەوە بردە دەرەوە، ڕایوەشاند.. لەوانەیە (ئەلیزابێث) چاوی لە دەستی بێت.. بەلاّم هەرگیز نازانێت دەستی کێیە.. دەستت و باسکێکە وەک دەیان دەست و باسکی دیکە لە پەنجەرەکانی شەمەندەفەرەکەوە مالّئاواییان دەکرد..

وێستگەکە دیار نەما، (گرێبەر) پەست ببوو، جنێوی ئەدا.

– هەی قەلّبی نالەبار.

زۆر لەسەری ڕۆیشت.. ئاکامەکەی (هاینریش) ئاوڕێکی لێدایەوە، هەردوو چاوی پڕ فرمێسک

بوون.. لە ناکاودا بەربوون، بەخوڕی بەسەر کولّمە زەردەکانیا هاتنە خوارێ..

(گرێبەر) خاوبۆوە، هەردوو باسکی بەلادا شۆڕبوونەوە.. بەزمانێکی خەمناک و پەستەوە وتی:

– قیرووسیا.

چاوەشەکە توانجی لێدا:

– های..؟! ئەوە چ زمانێکە کابرا؟!

---

(١) ئیکۆن: **icon**– ایقونة– تمثال– معبود.

(٢) نیکولاوس: دەبێ یەکێ لە پیاوچاکە فەلەکانی سەر بەکلّێسەی ڕۆژهەلاّت بێ.

(٣) سازبەند: تیپی مۆسیقا.

(٤) هەوالّگۆزی: استخبارات.

(٥) بەراز: ئەلّمانەکان گەلێ جار وەک دەربڕینی ناڕەزاییەک یان نیشاندانی هەلّوێستێکی نەیار بەرامبەر شتێک، یان هەلّوێستێک کە بەدلّیان نەبێت، وشەی بەراز بەکار دێنن.

25

تا گەیشتە جێ دوو شەو و دوو ڕۆژی تەواو بەڕێگەوە بوو..

هێزەکەیان سەد و بیست کیلۆمەتری دیکە کشابۆوە دواوە..

ناوی لە نووسینگەی هێزەکەیان تۆمار کرد، تەنها نووسەرێکی لێبوو، سست و شل پاڵی لێدابۆوە:

– ڕەوشەکە چۆنە؟

– دۆزەخە.. تۆ چۆنت ڕابوارد؟

– گشتیم بەشادی نەبردە سەر.. پێم بڵێ هیچی گرنگ ڕووی نەداوە؟

– ئەی نابینی لە کوێین؟

– هاوڕێیان دیار نین، هیچ کامێکیانم نەدی، چۆنن؟

– سەریان قاڵە، هەندێکیان خەریکی کەندەک هەڵکەندنن، هەندێکی دیکەشیان کوژراوەکان دەنێژن.. بۆ چێشتەنگاو ئەمجا بێنەوە.

– لەوە دەچێ زۆر شت وەکو خۆی نەمابێت؟

– هەمووی بەچاوی خۆت دەبینیت.. ئەو کاتەی ڕۆیشتیت نازانم کێ مابوو کێش نەمابوو.. باوەڕ ناکەم زۆربەی ئەمانەی ئێستا بناسیت، ژمارەیەکی زۆریان بۆ پڕ کردنەوەی جێگەی کوژراوەکان بۆ ناردووین.. منداڵن، شارەزانین، وەکو مێش لێیان دەکوژرێ.. (ماینرەت) کوژرا، یەکێکی دیکەیان خستە جێگەی.

– چۆن کوژرا؟

– دەستی بەئاو دەگەیاند گوللە تۆپێک خۆی و پیسایییەکەی بەئاسماندا برد.. (نووسەرەکە بەدەم باوێشکدانەوە، خۆی کێشایەوە).. پەلەت نەبێ، بەچاوی خۆت هەموو شتێک دەبینیت، بەڵام پێم بڵێ تا لە نیشتمان بوویت بۆ ساچمەیەک، تەڵەزمێکت بەلا ڕانتا نەچزاند، خۆت بریندار بکردایە، ماوەیەکی دیکە لە وڵات دەمایتەوە.

– نازانم..؟ ئەم بیرۆکانە بۆچی لە کاتی خۆیدا بەبیردا نایێن..؟

– من لەجیاتی تۆ بوومایە چەند ڕۆژێکی دیکە خۆم دوا ئەخست.. پاشاگەردانییە، کێ بەکێیە، کەس پێی نەدەزانیت..

– درەنگ ئەمەشم زانی!..

***

بەپیاسە گەڕایەوە ناو گوندەکە.. لەو گوندە دەچوو کە دواجار هێزەکەی لێ بەجێهێشت..

گوندەکانی رووسیا یەک دیمەنن، گشتیان بە یەک شێوە و شێواز وێران کراون!

وەرزی شەختە و سەهۆڵبەندان بەسەرچوو بوو، بەهارێکی تەڕ هەموو لایەکی کردبووە قوڕ و چڵپاو..

قوڕە خەستەکە پای گرت! هەستی کرد خاک توند گرتوویەتی، بەری نادات، ڕایدەکێشێ، دەیەوێ

قووتی بدات..

هەندێ دەفە تەختەی درێژکۆڵەیان لەناو قوڕەکە بۆ هاتوچۆکردن درێژ کردبوو.. زوو زوو لەژێر پێیاندا دەخزا، بەردەبوونەوە ناو قوڕ و چڵپاوەکە.. یان کاتێک پایان دەنایە سەر سەرێکی، سەرەکەی دیی هەڵدەبەزییەوە، ئەگەر بەر لمۆزیان نەکەوتایە، تەشتێک قوڕو چڵپاوی خەستی بەسەریاندا دەکرد.

خۆر دەرکەوت، کەش گەرم داگەڕا، هەستی دەکرد لە ئەڵمانیا گەرمترە، ژاوە ژاوە بێ وچانەکەی هێڵەکانی پێشەوەی هاتەوە گوێ، زرمە و گرمەی تەقینەوە بەردەوام بوو، وەک شەپۆڵی دەریایەکی بێ ئارام بەرز و نەوی دەبۆوە..

لەدووی پەناگەکەی لقەکەیان گەڕا، نووسەرەکە ناونیشانەکەی بۆ هەڵدابوو، دیبیەوە.. خۆی پیا کردو کەلوپەلەکەی لە پەنایەکدا دانا..

کز و مات، پەشیمانی دڵی تەنگ کردبوو، بۆ خۆی دوا نەخست؟ دەبوایە ڕۆژێک خۆی دوابخستایە، ئەوەتا ئێرە هیچی بەسەر هیچەوە نییە.. کەس پێویستی پێی نییە.. تەنها سەربازێکە جێگەی چییان بۆ دەگرێتەوە..؟

لە پەناگەکە هاتە دەرەوە، ڕووی کردە دەرەوەی گوندەکە، دەیویست شارەزای ئەو دەوروبەرە بێت، چاوی بەکەندەک و مەتاریزە هەڵکەندراوەکان کەوت، لافاو و بارانی بەهار دایڕووخاند بوون، پڕ قوڕ و لیتە ببوون.. چەند پێگەیەکی(۱) کۆنکریتیان بەدرێژایی هێڵەکە هەڵبەستبوو، لە زنجیرەیەک کێلی سەر گۆڕێکی درێژ دەچوون!

گەڕایەوە گوندەکە، (ڕاهی) فەرماندەی بەدی کرد، بەترسەوە هەنگاوی دەنا، بەو لاقە درێژانەیەوە لە لەق لەقێکی چاویلکە لە چاو دەچوو..

لەیەک نزیک بوونەوە، (ڕاهی) دەستی بۆ درێژ کرد، بەدەم تەوقە کردنەوە وتی:

– شانست هەبوو، پاش ئەوەی تۆ کەوتیتە ڕێ مۆڵەتیان ڕاگرت.. (بەچاوە کاڵەکانی لە گرییەر ورد دەبۆوە..) کاتێکی خۆشت بردە سەر..؟

– بەڵێ

– چاکە.. ئەوەتا ئێستاکەش لەم شوێنە چەپەڵە گیرساوینەتەوە، چی قوڕ و لیتەی دونیا هەیە تیادا کۆبۆتەوە.. لەو باوەڕەشدا نیم لێرەش بمێنین، لەوانەیە بەم نزیکانە بگوێزرێینەوە هێڵی بەرگری دووەمان.. هێڵێکی نوێیە.. لەسەر ڕێی هاتنەوەت بوو.. نەتدی؟

– نەء.

– نەء؟!!

– نەخێر گەورەم.

– چۆن؟! تەنها چل کیلۆمەترە لێرەوە دوورە.

– شەو بوو، دەبێ لەو کاتەی پیادا ڕەت بووین خەوتبم.

– ئەوە بۆیە نەتدیوە.

بەگومانەوە دەینوارییە (گرێبەر)، لەوە دەچوو پرسیاری دیکەی هەبێت:

– ماینرەتیش کوژرا، یەکێکی دیکەیان خستە جێ.. ناوی ماسە.. بەڵێ ئێستاکە (ماس) سەرلقتانە..

***

(ڕاهی) نووکی دارەکەی دەستتی لە خاکە شی بووەکەدا چەقاند:

– ئەم قوڕە بەم شێوەیە بمێنێتەوە گیروگرفتێکی زۆرمان بۆ دەنێتەوە.. ئەگەرچیش ڕێ لە تانک و زرێپۆشی ڕووسەکانیش دەگرێ، دوایان دەخات.. دەرفەتێکە تیادا بتوانین ڕیزەکانمان ڕێک بخەینەوە.. ئیتر وایە هەموو بارێکی سەخت، دیوێکی چاکی هەر هەیە، وانییە؟.. باش بوو گەڕایتەوە، پێویستیمان بە جەنگاوەرانی شارەزا هەیە، دەبێ مەشق بەسەربازە نوێکان بکەین.. ئاگاتان لێیان بێت (دارەکەی پتر بەقوڕەکەدا چەقاند..) ئەڵمانیا چۆن بوو؟

– وەکو ئێرە وایە، بە بەردەوامی شاڵاوی ئاسمانی لەسەرە.

– بەڕاست..؟! بەو ڕادەیە خراپە؟!!

– نازانم خراپییەکە تا چ ڕادەیەکە.. ئەگەر شارەکانی دیکەیشی وەکو ئەو شارەی منی لێبووم بۆمبباران بکرێن.. ئەوە گوزەرانەکە بەجارێک خراپە.. بەدوو ڕۆژ جارێک بۆمببارانێکی قورس دەکراین..

(ڕاهی لە گرێبەر ورد دەبۆوە، چاوەڕوان بوو زیاتر بڵێت، بەڵام گرێبەر لەوە زیاتری نەگوت).

دەوروبەری نیوەڕۆ هاوڕێکانی گەڕانەوە، (ئێمەرمان) لە دوورەوە چاوی بەگرێبەر کەوت، بەغار ڕووی تێکرد:

– ئەها ئەوە گرێبەرە.. گەمژە بۆ گەڕایتەوە، ئێرە زۆر خۆشە؟ بۆ هەڵنەهاتی؟

– بۆ کوێ؟

(ئێمەرمان) بەدەم سەر خوراندنەوە، وەڵامی دایەوە:

– سویسرا..

– ئەوێم بەبیردا نەهات قەشمەر.. (بەتەشخەڵە کردنەوە لەسەری ڕۆیشت).. بەڵێ دروستە.. سویسرا؟ ئێستاکە میری سەربازە هەڵاتووەکان بەڕێز و ستایشێکی زۆرەوە ڕەوانەی سویسرا دەکات، شەمەندەفەری تایبەتی بۆ تەرخان کردوون، بەخاچی سوور بۆی دیاری کردوون، نەوەکو بەهەڵە بۆمبباران کرێن، لەوێ، لەسەر سنوور تاقیان بۆ پێشوازی کردنیان بۆ لێداون.. ئێ، چی دیکە؟ وا دیارە زمانت گرتووە، ئەمە لە کەیەوە ئەم پیاوە ئازا و جەربەزەیەت لێدەرچووە؟

– هەر ئازا و بەغیرەت بووم، وا دیارە چپە و هەناسەی نەرم و گەرمی شەوگارەکانی ئەڵمانیا ئەوەی لەبیر بردوویتەوە، ئەوەتا وەکو چاوت لێمانە پاشەکشەمان کردووە، نەخێر کشانەوە نییە، غار کردنە.. ئیتر لەگەڵ هەموو قۆناغێکی کشانەوەشماندا زمانمان زیاتر بەردەبێت (ئێمەرمان بەدەم دواندنی گرێبەرەوە پرژە قوڕە وشکەکەی بەگیانەوە لکابوون دەیڕواند..) ماینەر و میللەرش لەناوچوون، شرۆیدەریش لە خەستەخانەیە، گوللەیەکیش لە ورگی میکەی داوە، دەڵێن گوایە ئەویش لە وارشۆ تەواو

بووە.. کێ.. کێ.. کێی دیکە لە کۆنەکان..؟ ئا بیرینگیش لاقێکی پەڕی هەتا مردن خوێنی پزا.

– ئەی شتاین بێرنەر؟

– زۆر باشە، شادومانە.. هەواڵی ئەو بۆ پرسیار دەکەیت؟!

– بەئارەزوو.

پاش شیوخواردن، (شتاین بێرنەر) سەردانی کردن، هەتاوی ڕووسیا هێندەی تر سووری کردبۆوە، پرسیاری لە (گرێبەر) دەکرد:

– ورەی گەل لە چیدایە؟

(گرێبەر) تەشپی خواردنەکەی دانا:

– لە زاڵگەکەی سەر سنوور فەرماندەیەکی سەر بەهێزەکانی شلێوە گردی کردینەوە، ئامۆژگاری کردین کە نابێ بەهیچ شێوەیەک هەواڵ و باسی وڵات بەم دیودا بێنین.. هەر کەسێ شتێکی لەو ڕووەوە لە دەم دەرچێ زۆر بەقورسی سزا دەدرێت.

(شتاین بێرنەر) بەدەم قاقای پێکەنینەوە وەڵامی دایەوە:

– مەترسە، دەتوانیت هەموو شتێک لای من باس بکەیت.

– ئەوەی لە تۆ نەترسێ کەرە.. ئەزانیت قورسترین سزا مانای چییە؟ مانای ئەوەیە وەک تێکدەرەکان گوللەباران کرێم.

(شتاین بێرنەر) بەپێکەنینەوە وتی:

– وشەکانت بۆنی ئەوەیان لێ دێت شتێک هەیە و دەیشاریتەوە.. کارەساتێکی گەورە ڕووی دابێت؟؟.

– ئاگاداری هیچ نیم، هیچ شتێکیشم نەگوتووە، تەنها ئامۆژگارییەکەی ئەو فەرماندەیەی سەر سنوور نەبێت..

(شتاین بێرنەر) لە پێکەنین کەوت، چاوێکی مۆنی بەگیانی (گرێبەر)دا گێڕا:

– ژنت هێناوە وا نییە؟

– چۆن زانیت؟!

– من ئاگاداری هەموو شتێکم، هیچ لە من شاراوە نییە.

– خۆت فش مەکەرەوە، شتێکی ئەوەندە گرنگ نیت، بەدرێژایی کات لە نووسینگەکە کەوتوویت، لەوێ زانیوتە.. دە بڵێ وانییە؟

– من هەر کاتێک بەپێویستی بزانم دەچمە ئەوێ، کەس ناتوانێ ڕێگەم لێ بگرێت.. منیش بچمەوە ژن دەهێنم..

– ئاوەها.. دەبێ یەکێکت دیاری کردبێت؟

– بەڵێ کیژی فەرماندەی هێزی شلێوەی شارەکەمانە.

– بێ گومان، دەبێ لەو جۆرە بێت.

(شتاین بێرنەر لە توانجەکەی گرێبەر تێ نەگەیشت):
– هەردووکمان ڕەسەنین، خوێنمان لە بێگەردترین جۆرە، خۆم باکووری، دەستتگیرانەکەشم (ڕاین)ییە.

***

(گرێبەر) لە ئاسمان ورد دەبۆوە، ئەو ئێوارە سوورەی بەهاری ڕووسیا هۆشی فڕاند بوو.. پۆلێک قەلە ڕەشکە لە بڵندایی ئاسماندا دەخولانەوە، لە والای شڕی نێو گێژەڵووکەیەکی مەنگ دەچوون..

(شتاین بێرنەر) بەدەم فیکە لێدانەوە بەجێی هێشتن.. (گرێبەر) تەخت لەسەر پشتی درێژ ببوو، چاوی بڕیبووە مەلەکان، هەردوو گوێشی بۆ زرمە و تەقینەوەکانی هێڵەکانی پێشەوە هەڵخستبوو.. هەستی دەکرد دەمێکە لەوێیە! لەوەتەی جەنگە لە بەرەکانی جەنگ دوورنەکەوتۆتەوە!

***

نۆرە ئێشکی (گرێبەر) پاش نیوە شەو دەستی پێکرد، لە دەرەوەی گوندەکە بەدەم پیاسەوە لە شەوگاری جەنگ ورد دەبۆوە، کەلاوە ڕەشەکان بەدەم بریسکەی تەقینەوە دوورەکان ڕادەچڵەکین.. هەر زووش دەچوونەوە دۆخی تاریکی..

پای لە قوڕە خەستەکەدا چەقی، کاتێک ڕایکێشا نووزەیەکی کپ لە زەمینەوە هات! لە هەناسەی گیاندارێکی خواگرتوو دەچوو..

لەپڕێکا ژانێکی غەمناک گیانی گرتەوە، هیچ هۆیەکی شک نەدەبرد، بیریشی لە هیچ نەکردبۆوە، بەدرێژایی ڕێی هاتنەوەی ڕێی لە بیرکردنەوە بەستبوو، بەڵام ئەوەتا ئێستاکە ئاگرێک لە دەروونیا کڵپە دەکات.. ژانە؟ خەمە.. نەشتەری دەستومەچەکێکی ناشییە، چاوەڕوانی هەلە زوو لەناو گیانیا بگەڕێ، لە ناوەوە بیجنێ، هەموو پەژارە و ئازارەکانی گرد بکاتەوە بیانکات بەتەنها ژانێکی ناهەموار و مەزن، ببێتە شتێکی دیار و ئاشکرا، شتێک هانی بدات بیر لە هۆی ئەو هەموو پشێوی و دڵەڕاوکێیەی بکاتەوە.. دڵخۆشی خۆی پێ بداتەوە! وەڵامی پرسیارەکانی پێ بداتەوە، لێی حاڵی ببێ، بۆ ئەوەی وەکو چارەنووسێک پێی قایل ببێ..

هیچی لە دەستەڵاتدا نەبوو، گیرۆدەی هەستێکە لەو جۆرانەی پاش زیانێکی گەورە هەستیان پێدەکرێت، زیانەکەی ئەم، زیانێکی بەردەوامە، لە تەمەنی دەخوات، ئەگەر جاران بوارێکی هەناسەدانیشی هەبوایە، ئەوەتا ئێستاکە ئەو بووارەش لە گەرووی نابووتییا خنکاوە.. داماو و چاوەڕوان، وەک گوێ لە قووڵاییەکانی دەروونی بگرێت، کاس و حۆڵ چاوی دەگێڕا.. جگە لە تەقینەوە دوورەکان هیچی دیکەی نەدەهاتە گوێ.. دەبێ شتێکی تری هەر بێتە گوێ، دەنگی شتێکە.. نووزەیەکە، هەناسەیەکە، گریانێکە لە ناخیا دەنگ ئەداتەوە.. زایەڵەی تارمایی هیوا لەناوچووەکانە.. بۆیە هەموو شتێک کپ و خامۆشە!

چاوی دەگێڕا، جگە لە بۆ شەڕۆکییەکی بێ سنوور و ئازارە نامۆکەی دەروونی، هەستی بەهیچی دیکە نەدەکرد، بیری دەکردەوە.. ئەمەی گەمارۆی داوە هەر دەبێ خۆی ئاشکرا بکات.. بەڵام هێشتا زووە.

دەیویست حاڵی ببێ، بۆ دڵی تەنگە؟ بۆ مات و کزە؟ هەر بیری دەکردەوە، ڕووداوە دێرینەکانی هاتنەوە

یاد، شێوەیەکی ژاکاوی (ئەلیزابێث)ی هاتە بەرچاو، دوا دیمەنی، وەک لەناو تەمێکدا بێت، لە وێستگەیەکی وێراندا، لە پەنایەکدا وەستاوە.. جگە لەو دیمەنە مات و شێواوە هیچ شێوەیەکی دیکەی (ئەلیزابێث)ی نەهاتەوە یاد.. هەوڵی دا باخ و خانووەکەی خاتوو (ڤیتە) بهێنێتەوە بەرچاوی.. شتێکی دی؟!.. بەڵام وەکو پیانۆ ژەنێک وابوو پەنجەکانی بەهەموو هەست و سۆزێکیەوە گەمە بەدوگمەکانی بکەن و هیچ نووزەیەک لە پیانۆکەوە نەیێت.. دوگمەکان کپ و بێدەنگ بەرز و نزم دەبوونەوە.. ئاوازێکی نووزە بڕاو بوو..

هەر بیری دەکردەوە، چی ڕووی داوە؟ لەوانەیە شتێک بەسەر (ئەلیزابێث)دا هاتبێت، بەر بۆمبایەک کەوتبێت، خانووەکەی بەسەردا ڕمابێت لەهۆش خۆی چووبێت.. باخچەکەش ئاگری تێبەربووبێ و بووبێتە خۆڵەمێش..

پێی لە قوڕەکە ڕاکێشا، نرکەی کپی زەمینەکە مچوڕکێکی تەزیوی بەجەستەیا هێنا.. گوێی لە یەکێک بوو دەڵێت:
– ئەم قوڕ شێلاندنە پیاو بەجارێک ماندوو دەکات.
(ساور) بوو، لە پەنا گەوڕێکی داڕووخاودا وەستا بوو، توانجی لە هەنگاوەکانی گرێبەر ئەدا..
– چی بکەم، دەبێ وا هەنگاو بنێم، وا نەبێ دەنگی شڵپوهۆڕی ئەم چڵپاوە ڕۆژە ڕێیەک دەڕوات!
– لە یەکێک دەچێت خەریکی مەشقێکی وەرزشانە بێت.
(گرێبەر) باسەکەی گۆڕی:
– تۆش ژنت هەیە وا نییە؟
– ئەی چۆن، خاوەن زەوی و زاری وەک من هەرگیز بەبێ ژن ناژی، کاروباری کێلگە بەبێ ژن دەوەستێ.
– دەمێکە ژنت هێناوە؟
– پازدە ساڵە.. بۆچی؟
– ئاخۆ ئەوانەی دەمێکە ژنیان هێناوە، کاتێک لە ژنەکانیان دوور دەکەونەوە حاڵیان چۆن بێت؟
– ئەمە چۆن پرسیارێکە؟.. حاڵی چی؟
– دەڵێن ژن وەک لەنگەر وایە.. هەمیشە پیاویان پێوە بەندە.
– لەنگەر؟ لەنگەر چییە.. بێگومان بیری ژنەکەم دەکەم، بگرە بەدرێژایی کات لە خەیاڵمە، ئێستاکە وەرزی زەوی کێڵان و چاندنە.. هێندە یادی دەکەم، هێندە یادی دەکەم.. کەللەم پووت بووە.
– من باسی کێڵگە و زەوی و زار ناکەم.. مەبەستم لە هاوسەری پیاوە.
– یەک شتێ! ئەی بۆم ڕوون نەکردیتەوە!؟ کێڵگە بەبێ ژن پوولێک ناهێنێ.. هەموو بیر و لێکدانەوەیەکیشم ئەنجامەکەی هەر خەم و مەراقە.. (ئێمەرمان)ی خوێڕیش کاروکاسبی هاتۆتە سەر ئەوەی دڵی پیاوان لە ژنەکانیان پیس بکات.. ئەو بەدڕەفتارە دەڵێت گوایە دیلەکان بەشەو دەچنە باخەڵی ئەو ژنانەی مێردەکانیان لە بەرەی جەنگن.. (ساور بە پەنجەی کەپووی خاوێن کردەوە.. لەسەری

ڕۆیشت، دیار بوو ئێمەرمان پەستی کردبوو).. بەڵێ ڕەختی خەوی ژن و مێرد جێگەیەکی نەرموشل و بەرینە هەمیشە جێگەی دوو کەسی تێدا دەبێتەوە..

– گوێ بەقسەی ئێمەرمان مەدە، کابرایەکی چەقاوەسووی هەڵەوڕە.. چی بەزماندا بێت، دەیڵێت..

– دەڵێت هەر ئەوەندەی ژن فێری پیاو بوو ئیتر بەکەس دابین نابێت، هەمیشە یەکێک ئەدۆزێتەوە جێگەی بزرگەی پێ پڕبکاتەوە.

– های ترحێو (گرێبەریش پەست بوو).. لەو گەلۆرە وایە ژنان وەک یەک وان.. بەڕاستی زەلامێکی نەفام و بێ شەرمە.. باوەڕت بێ شتی وەکو (ئێمەرمان) قەڵب و چەپەڵ هەر نییە.

---

(١) پێگە: حصن- مرصد- دشمه.

26

گەڕەلاوژەیەکی بێ سەروبەر بوو، کەس کەسی نەدەناسییەوە، هەموو چووبوونە بەرگێکەوە، سەرتاپایان لە قوڕ هەڵکێشرا بوو.. مەگەر بەزمان و تاسکلاوەکانیان بناسرانایەوە سەر بەکام لەشکرن..

کەندەک و مەتارێزەکان داڕووخان، بەرە بووە هێڵێکی شپرزە و شێواوی هەڵتەکاو.. زۆر بەدڕندانە، بەبێ وچان بەر ببوونە یەک، بەهێرش و بەرگری کردن، بەدژە هێرش و بەرەنگاربوونەوە، چەندین جار سەنگەر و بنەکانیان گۆڕییەوە..

ئاگر و ئاسن دەباری، ورشەی تەقینەوە ئاسمانی دەهەژاند، بڵێسەی ئاگرە بەرپابووەکان کەنارەکانی شەویان کردبووە ڕۆژی ڕووناک..

زریکەی ستۆرمۆفیکەکان[1] ئاسمانی هەراسان کردبوو، ساچمە و تەڵەزمی ئاسن و پۆڵا تێکەڵاوی تەرزە و بارانی بەهار ببوون، خوڕوچڕ، خێرا بەردەبوونەوە، ڕوناکاییبە پشکنەرەکان[2] ئاسمانی شەویان دەپشکنی، لەدووی فڕۆکە دەگەڕان.. دژە ئاسمانییەکانیش بەقوڵایی هێڵەکانی بەرە بەگژ ئاسماندا دەچوون، فڕۆکە پێکراوەکان لەنێوان فیشەکە پرشنگدارەکانەوە[3] بەر دەبوونەوە، بەناخی زەمیندا دەچوون، لە دووی دۆزەخدا دەگەڕان خۆیان لە گەرووی ئاگرینیدا بشارنەوە!

فیشەکە پرشنگدارەکان وەکو کلۆ تەرزەیەکی گەورەی زێڕین بەسینگی شەودا هەڵدەگەڕان، لە بڵندیا دەگیرسانەوە و تا لە مشتی تاریکاییدا دادەمرکانەوە.. بەهێز ئەدرەوشانەوە.. سەریان لە سروشت شێواندبوو.

دوازدەهەمین ڕۆژی شالاوێکی بەرفراوان بوو، ڕووسەکان شەپۆڵ بەدووی شەپۆڵ دا دەهاتن.. ئەڵمانەکان ماوەی سێ ڕۆژ خۆیان پێ ڕاگیرا، سەنگەرەکانیان نەدا بەدەستتەوە.. تا ئەو کاتەی تانکە قورسەکان دەرکەوتن، هاتن و سەنگەرەکانی پێشەوەیان شێلا.

ڕووسەکان چەند کیلۆمەترێکی دیکە هاتنە پێشەوە.. چەرخ و زنجیری تانکە وەرگەڕاوەکان لە بۆشاییدا دەخولانەوە، لە قالۆنچەیەکی زەبەلاح دەچوون کەوتبنە سەر پشت، لنگە فرتێیان دەکرد و، لەتوانایاندا نەبوو ڕاست ببنەوە..

ئەندازیارەکان بەنیازی کردنەوەی چەند پێبازێک و گەیاندنەوەی هێڵی تەلەفۆنە پساوەکان، چوونە پێشەوە، هیچ بەرگرییەکی ئاسمانییان لێ نەدەکرا، لە ماوەی دوو سەعاتدا نیوەی ڕاستیان قەلاچۆ کران.. فڕۆکەی ڕووسەکان وەک پەڵە هەوری چڵکن هەڵیاندەکوتایە سەریان، نەوی دەهاتن، هیچ نەبوو ڕێگەیان پێ بگرێت..

لە شەشهەم ڕۆژدا، نیوەی ڕاستی پێگە و تەپکە کۆنکریتییەکان تەخت کران..

لە شەوی حەفتهەمدا دایکردە باران، وەکو تاڤگەیەکی خوڕ لە ئاسمانەوە دەرژایە سەر زەمین.. گشتیان لە قوڕاوی سەنگەرەکاندا هەڵکێشرا بوون، وەکو خلێنکەی سەر لێشێواو لەنێو چاڵە بۆمبا و کەندەکە ڕووخاوەکاندا دەهاتن و دەچوون.

تەنها دوو تەپکەی کۆنکریتیان بەدەستتەوە مابوو، ئەمانیش بەناو سەنگەر بوون، هەندێ تۆپی قورس

و سێ چوارێکی سووکەڵەیان تیادا بوو.. (ڕاهی) سەرپەرشتی تەپکەیەکیانی دەکرد، (ماس)یش ئەوی دیکەیان.

سەربازەکان بەنێو چاڵە بۆمباکان و لە پەنا دیواری کەندەک و مەتاریزە داڕووخاوە پڕ لیتەکاندا بڵاوببوونەوە..

سێ ڕۆژی دیکە بەربەرەکانییان کرد.. لە ڕۆژی دووەمەوە ئازووقە و تەقەمەنییان هاتە کزی.. ڕووسەکان زۆر بەئاسانی دەیانتوانی بێنە پێشەوە، بەڵام نەهاتن..!

لەگەڵ کشانەوەی دوا هێڵی ڕووناکی ئەو ڕۆژە، چەند فڕۆکەیەکی خۆیان پەیدا بوون، هەندێ خواردن و تەقەمەنییان لە ئاسمانەوە بەردایەوە.. زۆربەی کەوتە دەست ڕووسەکانەوە.. ئەو ئێوارەیە شێویان کرد.

شەو، درەنگ.. هێزێکی سپێر لە تاریکاییەکەدا دزەی کرد و هاتە پاڵیان.. ئەندازیارەکانیش چەند پێگەیەکی پەلەیان هەڵبەست.. هەرچی چۆنێک بوو پاش هەوڵ و تەقەلایەکی زۆر هەندێ چەکی سووک و چەند تۆپێکی دیکەیان پێ گەیشت..

ڕووسەکان هێرشیان هاوردەوە، ئەمجارە ڕێگەیان بەتۆپ بارانێکی خەست و چڕ خۆش نەکرد..! لە ناکاودا لە دووری تەنها پەنجا مەتر لە هێڵەکەیانەوە قوت بوونەوە و هێرشیان هێنا.. بەنارنجۆک بەرەنگاریان بوونەوە.. نارنجۆکەکان چرووک بوون، نەتەقینەوە..!

یەکەمین شەپۆڵی شاڵاوەکە گەیشت.. ڕژایە ناو کەندەک و مەتارێزەکانەوە.

(گرێبەر) لەنێو کڵپەی ئاگر و دووکەڵی خەستی تەقینەوەکاندا چاوی بەتاس کڵاوێک کەوت، جووتێک چاوی سپی گەورە گەورەی لەژێردا بوو.. تارمایی یەکێک بوو لەخۆیان نەدەچوو، دەستێکی بەرزکردبۆوە لە لقی درەختێک دەچوو میوەیەکی خڕی پۆڵایینی گرتبێت!

زوو لێی هاتە دەست، جێگەی دیاری کرد و خێرا نارنجۆکێکی لە دەست سەربازەکەی تەکیەوە فڕاند.. سەربازێکی نوێ بوو، ئەزموونی ئەو جۆرە هەڵوێستانەی نەبوو..

بەهەموو هێزێکی نارنجۆکەکەی گرتە تارماییەکە.. تەقییەوە، هاواری لە سەربازەکەی تەنیشتی کرد:

– گەمژە ئەلقەکانیان ڕاکێشە، با ئامادەبن، دەی ئەوەی دەستتتم بدەرێ.. دەستت مەکەرەوە گەلۆری مێشۆ!

ئەمیشی هاویشت.. نەتەقییەوە، چرووک بوو.. بیرێکی خێرای بەکەللەدا هات.. (بۆ ناتەقنەوە.. ناپاکییە، دەستتێکی تێکدەرانەیان پێ گەیشتووە.. بێ گومان کاری ئەو دیلانەیە کە لە کارگەی تەقەمەنییەکاندا کار دەکەن..! گشتی چرووکە.. بەڵێ ئەوانیش دەستی خۆیان وەشاند..

نارنجۆکێکی دیکەی هاوێشت، خۆی گرمۆڵە کرد، چاوی لە نارنجۆکێک بوو بەئاسمانەوە مەرگی بۆ دەهێنا، خۆی بەزەمینەوە لکاند، لە قوڕەکەدا تەخت بوو.. لە توانایدا بووایە بەناخی زەمیندا دەچوو، تەوژمێکی دۆزەخینی بەسەردا هات، قوڕێکی سووری لینج، بەتۆپەڵ بەسەریا داباری، وەک قامچی شڵپەیان لە پشتی هەڵساند..

بەدەم هاوارەوە دەستتی درێژ کرد:

– ئازابە.. دەی نارنجۆکێکی دیکەم بدەرێ هیچ نەخرایە دەستیەوە، ئاوڕێکی لە سەربازەکە دایەوە، دیار نەبوو.. کاتێک لە شان و ملی خۆی ورد بۆوە، زانیی ئەوەی بەسەریا داباری قوڕ نەبوو.. جەستەی لەتوپەتی سەربازە سپێرەکەی هاوەڵی بوو..

بەسکەخشکێ کشایەوە دواوە، کۆمەڵێک نارنجۆکی دییەوە، دووانی هەڵگرت.. چەند تارمایییەکی بەدی کرد، پەلەیان بوو، خێرا خۆیان فڕێ دایە کەندەکەکەوە هەر زوو پیا هەڵگەڕانەوە، لە چاڵەکە دەرچوونەوە و بەغار دوور کەوتنەوە..

خۆی مت کرد.. بیری کردەوە.. (لەوانەیە لە دیلەکان بن و بەم هێرشە کتوپڕییە دەرفەتی هەڵاتنیان بۆ ڕێکەوتبێت.. لێرەوە دەربازبوون!!).

هەر بەسکەخشکێ لەناو کەندەکەکەوە لەو جێیە دوورکەوتەوە، پەنای بردبووە بەر قوڕ و تاریکاییەکە..

فیشەکێکی پرشنگدار لە ئاسماندا گەشایەوە.. پاشماوەی هاوڕێ لەتوپەت کراوەکەی دەرکەوت، نارنجۆکەکە ڕاستەوخۆ لە باخەڵیا تەقیبۆوە، پارچەی بەخەسار نەچووبوو!

تەخت لەناو لیتەکەدا خۆی مت کرد، هەناسەی لەخۆی بڕی، تۆپی یەکێ لە تەپکەکان زرمەی دەهات، زۆری نەخایاند تەپکەکەی تریش کەوتە ئاگر وەشاندن.. بڕێ دڵنیا بۆوە، هێشتا تەپکەکانیان بەدەستەوە ماوە.. ئاگری ئەو دوو تۆپە ڕاست و چەپ ناوچەیەکی بەرفراوانیان دەگرتەوە.

تینی شاڵاوەکە خاوبۆوە، ڕووسەکان دەستیان بەسەر چەند سەنگەرێکی دیکە گرت، بەڵام هەڵوێستەکە هێشتا ساغ نەبووبۆوە..

بیری کردەوە.. (بەزووترین کات دەبێ خۆم بگەیەنمە یەکێ لە تەپکەکانمان..).

ژانێکی سەخت کەوتبووە کەللەیەوە و، وڕوکاس سەری گێژی دەخوارد، بەڵام هۆشی بەلای خۆیەوە بوو، ئەو تینەی مابوو وەک چرایەکی کز ڕێی بۆ ڕووناک بکاتەوە.. بەهەرەیەکە سەربازانی قاڵەوەبووی لە ناشییان پێ جودا دەکرێتەوە، سەربازێکی نوێ لەم جۆرە هەڵوێستانەدا ورەی دەڕووخێت، چۆک دا ئەدات، خۆی ئەدا بەدەست ڕەوشەکەوە.. بەڵام (گرێبەر) لەتوانایدا بوو بیر لەوە بکاتەوە چۆن خۆی بپارێزێت؟ لەکوێوە دەرچێ و خۆی بگەیەنێتەوە هاوڕێکانی.. لەم هەڵوێستانەی گەلێک دیبوو، دەیزانی ڕووسەکان، ئەوانەی زۆر هاتوونە پێشەوە لەو جێیانە بەند نابن، دەکشێنەوە، لەم هێڵەی ئەم تیادا جێماوە، دەگەڕێنەوە دوواوە، بڕیاری دا هەر ئەوەندەی دەرکەوتن، خۆی بکاتە مردوو، لەناو قوڕەکە تەخت لەسەر دەم خۆی مت بکات.. بەڵام تا دەرئەکەون با بوارێکی دیکە لە هاوڕێکانی نزیکتر بێتەوە.. ویستی بچێتە ناو چاڵێکەوە.. خزا..! تەپاوتل لە بنی چاڵەکە گیرسایەوە، چاڵەکە پڕ باراناو بوو دەم و کەپووی پڕ قوڕاو بوون، بۆ ماوەیەک سڕ و شەپرە بوو، خۆی مت کرد، پاشان خۆی خستە سەر پشت، وچانێکی دا، چاوی بەناو چاڵەکەدا گێڕا، دوو سەربازی دیکەی تێدا بوو، کوژرابوون..

بەسکەخشکێ لە چاڵەکە هاتەوە دەرەوە، زرمەی تەقینەوەی چەند نارنجۆکێکی هاتە گوێ، زۆر نزیک نەبوون.. خۆی مت کردەوە، یەک دوو گوللە تۆپ لە نزیک تەپکەکەی لای چەپەوە بەربوونەوە.. تەپکەکە

بەدەم بریسکە و کڵپەی تەقینەوەیان هاتە لەرزە..

ڕووسەکان هێلە بەرگرییەکەیان سمیبوو، لە دوو قوڵەوە دەهاتن.. دوو پێگەکەی ئەمان هەر زرمەیان دەهات.

(گریبەر) کەوتەوە سکەخشکێ، دەیزانی کە ڕووسەکان دەگەڕێنەوە ڕاستەوخۆ دەچنە سەر چاڵە گەورەکان، یەک بەیەک دەیان پشکنن بەو نیازەی گەورەترین ژمارە سەربازی شەکەت و ماندوویان تێدا دەستگیر بکەن.. تەپاوتل خۆی خستە ناو چاڵێکی گچکەوە. ئەمجا دایکردەوە باران..

تۆپەکان هێورتر بوونەوە.. لە پڕێکا فێیان لێ هاتەوە، گوللە تۆپێک ڕاستەوخۆ پێگەکەی لای ڕاستی پێکا، هەڵی تەکاند، تەڵەزمی بەرد و ئاسن بەپزیسکی ئاگر و بۆی باروتەوە گشت لایەکی گرتەوە.

ڕۆژ بۆوە، بارانێکی بەخوڕ دەباری.

بەر لە خۆرکەوتن گەیشتەوە ڕیزەکانی خۆیان، (ساور)ی بەدی کرد، بەدەم و لووتێکی خوێناوییەوە لە تەنیشت تانکێکی سووتاوەوە بەدیار دوو سەربازی سپێرەوە وەستا بوو، یەکێکیان ورگی هەڵدڕا بوو، ڕیخۆڵەکانی بەدەرەوە بوون، ناو سکی پڕ باراناو ببوو.

هیچ جۆرە کەرەستەیەکی برینپێچییان نەما بوو، هەشیان بووایە بێ سوود بوو.. سەربازەکەی دیکەیان لە هەڕەتی تۆپ بارانەکەدا خۆی هاوێشتبووە چاڵێکەوە.. لاقێکی شکا بوو..

(گریبەر) چەندی هێنا و چەندی برد حاڵی نەبوو چۆن چۆنی لاق لەو قوڕە نەرم و شلەدا دەشکێ؟!

تیمی تانکە سووتاوەکە برژا بوون، نیوەی جەستەی یەکێکیان لە تاوەری تانکەکەوە شۆڕ ببۆوە، لایەکی دەموچاوی ببووە ڕەژوو، لاکەی دیی تویخی داماڵدرابوو، شینومۆر هەڵئاوسابوو، ددانە سپییەکانی لەنێوان دەمولێوی هەڵقرچاویەوە بریسکەیان دەهات.

سەربازێک لە پەیامنێرەکان لە تەپکەکەی خوارەوە بەماتەماتە دەهات، لە دوورەوە هاواری لێکردن، دەنگی لەرەی دەهات:

– گشتتان لەپەنا تەپکەکان گردببنەوە.. کەس لە چاڵەکانی پێشەوە بەجێ نەماوە؟

– نازانین.. ئەرێ برینپێچەکان لەکوێن، بۆچی دیار نین؟

– ئەوانیش یا کوژراون یا بریندارن! (پەیامنێرەکە کشایەوە دواوە)..

(گریبەر) دڵخۆشی سەربازە ورگ دڕاوەکەی دایەوە:

– هەر ئێستا سارغی و پزیشکت بۆ دێن.. بریندارەکە وەڵامی نەدایەوە، سامی مەرگ و ژانی زامە سەختەکەی نووزەیان لێ بڕیبوو، بەروخسارێکی سپی هەڵگەڕاوەوە لەناو قوڕەکەدا گرمۆڵە ببوو..

(گریبەر) بەسەربازە لاق شکاوەکەی وت:

– ئەم قوڕە ڕێمان نادات لەسەر پارچە چادرێکت درێژ کەین و ڕاتکێشین.. دەست بەشانمانەوە بگرە و هێدی هێدی لەگەڵمان وەرە..

بەو شێوەیە چاڵەوچاڵ کەوتنە ڕێ، زۆر نەڕۆیشتن، ناڵە و هاوار هاواری لاق شکاوەکە بەرز بۆوە، توانای جووڵەی پسا، ناچار بوون لە پەنا دیوارێکی ڕووخاودا بەجێیی بهێڵن.. تاس کڵاوەکەیان لەسەر

لێواری دیوارەکە دانا، شوێنەکەیان بۆ تیپەکانی فریاکەوتن دیاری دەکرد..!

هەر لەوێ دوو سەربازی ڕووسی کوژرابوون.. یەکێکیان کەللەی نەمابوو، ئەوی دیکەیان لەسەر دەم تەخت ببوو، قوڕەکە لەژێریا سوور هەڵگەڕا بوو..

(ڕاهی) بریندار ببوو، باسکی بەسارخییەکی شل و شێواو پێچابۆوە، لەژێر بارانەکەدا بەدیار سێ برینداری سەختەوە وەستا بوو.. پارچە چادرێکیان دابوو بەسەریاندا.. هیچ کەرەستەیەکی برینپێچی سوودبەخشیان نەمابوو..

سەعاتێکی نەخایاند، فرۆکەیەکی (یۆنکەرز)[٤] پەیدا بوو هەندێ ئازووقەی بۆ بەردانەوە، زۆر لە دوور کەوتنە سەر زەوی..!

حەفت سەربازی دیکە لە جێماوەکان پەیدا بوونەوە، گشتیان لەبن دیواری تەپکەکە و ناو سەنگەر و چاڵەکاندا بلاو ببوونەوە..

(ماس) کوژرا، (ڕایکە) چووە جێگەی، ئەمبار و بەستەکە تەقەمەنییەکانیان پێکرا بوون، دووکەڵیان لێ هەڵدەستا..

تۆپەکانیش تەنها دووانی قورس و دووانی گچکە کەڵکی بەکارهێنانیان مابوو..

دەستتەیەک جەنگاوەری دیکە هاتنە کۆمەکیان، برێ خواردن و تەقەمەنییان لەگەڵ خۆیانا هێنا.. خواردنەکەیان بەش کرد.

کەوتنە بریندار گواستنەوە، سەد مەترێک دوور نەکەوتنەوە، لە ناکاودا کەوتنە بەر گێژەڵووکەیەک ئاگر و تەڵەزمی پۆڵای سوورەوە.. دوو سەربازی لەتوپەت کرد..

گشت ڕێوبانەکان کەوتبوونە ژێر زەبری تۆپخانەی ڕووسەکانەوە..

دەوروبەری نیوەڕۆ بارانەکە خۆشی کردەوە، هەتاو دەرکەوت سروشت گەرم داگەڕا، ڕووی خاک هێدی هێدی کزر و تورت دەبۆوە..

ڕاهی وتی:

– کاتێ ئەوەیان هاتووە تانکە سووکەڵەکانیان بەربدەنە گیانمان.. خودا فەوتتان بکات کوانێ..؟ زرێ سمەکانتان چی لێ کرد.. لەکوێن دەبوایە ئامادە بوونایە.. زووکەن دەی تا پەیدا نەبوون و قەلاچۆیان نەکردووین.

شەڕە تۆپ درێژەی خایاند، پاش نیوەڕۆ بازنەیەک فڕۆکەی یۆنکەرز لە ئاسماندا دەرکەوت، پۆلێک (مستەر شمیدت)یان(٥) پشتیوان بوو.. هەر زوو ستۆرمۆفیکەکانیان بەگژداچوو، شەڕەکە لە ئاسماندا گەرم هەڵگیرسایەوە..

ڕووسەکان دوو فڕۆکەیان پێکرا، جووتێکی ئەڵمانیش ئاگریان تێبەر بوو، بەدەم لوورەوە بەنووکا بەرەو زەمین گلۆر بوونەوە..

(یۆنکەرزەکان) قورس بوون، نەیانتوانی نزیکتر ببنەوە، بارەکانیان لە دوور بەردایەوە، مستەر شمیدتەکان بەگژ ستۆرمەفیکەکاندا چوونەوە، ئەگەرچی گورج و خێرا بوون بەڵام ژمارەیان کەمتر بوو..

بۆیە زوو کشانەوە..

بۆ ڕۆژی دوایی هەناسەی مەرگ هەموو لایەکی گرتەوە، (گریبەر) بەبیست و دوو سەربازەوە کەندەکێکی گرتبوو، کەشەن و ماندوو چاوەڕوان بوون، (ڕایکە)ش هەمان ژمارە سەربازی لەژێر دەستت بوو، لەو سەدوبیست سەربازەی لقەکەی لێ پێکدەهات، تەنها ئەوەندەیان مابۆوە، ئەوانی دیکە یا بریندار، یان کوژرابوون..

(گریبەر) هەردوو لاقی درێژ کردبوو، پشتی نابوو بەدیواری کەندەکەکەوە، خەریکی تفەنگەکەی بوو خاوێنی دەکردەوە.. وەک ئامێرێکی بێ دەنگ و دەبەنگ، بەبێ ورتە کاری دەکرد و دەیکردەوە.. هەمیشە ئامادە و چاوەڕوان بوو، نەیدەزانی چی کردووە و چی دەکات.. چەند جارێک بەدانیشتنانەوە خەو بردییەوە، بەڵام زوو زوو دائەچڵەکی، ملی بڵند دەکردەوە، چاوی دەگێڕا، هەموو بیرولێکدانەوەیەکی هاتبووە سەر بەرگری کردن و بەرگری کردنەوە.. بەرگریی لە ژیانی دەکرد.

پاش تۆپ بارانێکی چڕوپڕ لەگەڵ سپێدەی بەیاندا تانک و زرێلیی ڕووسەکان هێرشیان هێنایەوە.. هێڵی تەلەفۆنەکان پسانەوە، چەند جارێک بەیەکیان گەیاندنەوە بەڵام بێ سوود بوو، هەر پسانەوە..

کۆمەکە چاوەڕوان کراوەکەیان پێ نەگەیشت، تۆپخانە کز و لاوازەکەیان بەشەرمەوە وەڵامی تۆپخانە کوشندەکەی ڕووسەکانی ئەدایەوە.. سەنگەرەکانیان چەند جارێک دابێژرا، بەڵام خۆیان ڕاگرت..

بەناو سەنگەر بوون.. تەنها چەند تەپۆڵکە و چاڵێکی داڕووخاویان لێ مابۆوە، هەڵتەکابوون، لەو دەریالووشە قوڕ و چلّپاوە وەک کەشتییەکی دەفە شکاو بەدەم وەیشوومەیەکی دڕندە و هارەوە دیلانییان دەکرد..

پاش شەش گوللە تۆپی ئاراستەکراو ئەوەی لە تەپکەکان مابوو نەما، سەربازەکان بەناو داروبەردە داڕووخاوەکاندا بڵاوبوونەوە.

(گریبەر) زامەکەی سەرشانی بۆ نەپێچرایەوە بەنەختێک کۆنیاک برژاندیەوە، تاوێکی دیکە ئاگر و ئاسنیان بەسەردا دابارییەوە، زامێکی دیکە لە گیانیا دەمی کردەوە، هیچ هەست و هۆشێکی بەلای خۆیەوە نەما بوو، هەموو شتێکی لەیاد چووبوو، ئەو شارەی بەر لە دوو هەفتە پیاسەی لە شەقامەکانی دەکرد.. (ئەلیزابێث).. نەمان، بوون بەخەونێکی لەیادچووی نێوان دوو قۆناغ مەرگی شێت و بەلەسەوە.. شێوەیەک بوون، خێرا بەبەرچاویا ڕەت بوون.. هەر زوو بزر بوون..

ماوەی نیو سەعاتێک چاوێکی گەرم کرد، خەوێکی شپرزە و قرچۆک بوو، خۆ دزینەوەیەکی ساویلکە و بێ دەستەڵات بوو..

هاژەیەکی تیژ هات!

مووشەکێک وەک ئەژدەرێکی باڵدار بەسەریاندا فیشکاندی.. داچڵەکی، سەنگەرەکەی تەنیشتیان تۆپەڵێک کۆنکریتی هەڵتەکاوی لێ مایەوە..

تانکەکان دەرکەوتنەوە.. هاتن، نزیک بوونەوە، پیادەیەکی بێ شوماریان لەدوو دەهاتن..

ڕیزەکانی پێشەوەیان هەڵکەندران، هیچیان لەگەڵ تانکدا پێ نەدەکرا.. بەڵام پیادەکانیان بەچڕی

گوللەباران کرد..

لوولەی تفەنگ سووربۆوە، تویخی بەدەست و پەنجەوە نەهێشت.. کۆڵیان هەرنەدا، ئەوانیش هەر دەهاتن، درووێنە بوو، درووێنەیەکی بێ وچانی ژیان بوو، وەرزی مەرگ و فەنابوو..

تۆپخانەی ڕووسەکان لەترسی لێدانی پیادەکانیان لە تەقەکردن کەوتن..

لەپڕێکا دوو تانک لایان دا، ڕاستەوخۆ شکاندیانەوە سەریان.. لێیان هاتنە دەست، کەوتنە گوللە باران کردنیان.. بەتفەنگ تەقەیان لێدەکردن! لە تفەنگ پتر هیچی دیکەیان بەدەستتەوە نەبوو بەرەنگاری ئەو جانەوەرە پۆڵایینانەی پێ ببنەوە، مشتیان لە کون و پەنجەرە تەنگەکانی تانکەکان دەگرتەوە.. تەقەیان دەکرد و تەقەیان دەکردەوە..

تانکەکان دیسانەوە لایان دایەوە، بەبازنەیەکی گەورە دوورکەوتنەوە، دوور لە دەستەڵات و حوکمی ئەو تفەنگە گەرم بووانە ڕاوەستان، لەوێوە بەگوللە پرژێنە قورسەکانیان دایانگرتنەوە..

چی لە تەپکە مابۆوە، بەدەم زرمەی گوللە تۆپێکەوە داڕووخا..

(ڕایکە) نەڕاندی:

– کوا.. نارنجۆکەکانتان چی لێکرد.. بێنن، سندووقێکم فریاخەن..

هەندێک بۆمبی نارنجۆکی بەگوریسێکەوە هۆنییەوە، گوریسەکەی لەخۆیەوە ئاڵاند..!

لەبن سەنگەرە داڕووخاوەکانەوە بەسکەخشکێ بەرەو تانکەکان جما.

(ڕاهی) فەرمانی پێدان:

– با دوو تۆپ تانکەکان ئاگرباران کەن دەیویست (ڕایکە) بپارێزێ..

چاویان لێی بوو لە یەکێ لە تانکەکان نزیک دەبێتەوە.. تۆپەکان کەوتنەوە قروسکاندن.. چاڵاکی لە تانکێکیان بڕا.. زرمەی هیچ تەقینەوەیەکیان نەهاتە گوێ، ئاگر و دووکەڵیان نەدی.. بەڵام یەکێ لە تانکەکان پەکی کەوت..!

(ئێمەرمان) هاواری کرد:

– پێکامان، لێمان دا!

تانکەکە سڕ ببوو، تۆپەکان کەوتنە گوللەباران کردنی تانکەکەی تر.. پاشەو پاش گەڕایەوە دواوە، لەپ ڕێکا لە جێی خۆی خولایەوە و بۆی دەرچوو.

(ڕاهی) فەرمانی دایەوە:

– هۆشیار بن، تەنها ئەو دوو تانکە نەبوون، شەش دانە بوون، ڕێگەیان مەدەن بکشێنەوە، با تۆپەکان ڕێگەیان لێ بگرن، بوواری پیادەکانیشیان مەدەن.. بەردەوام بن تەقەیان لێبکەن.. کۆڵ مەدەن.

وەختێ ڕەوشەکە هێور بۆوە، لە توانایاندا بوو بڕێ بیربکەنەوە!.. (ئێمەرمان) پرسیاری کرد:

– کوا (ڕایکە)، چی لێهات؟ بانگی کەن.

(ڕایکە) نەگەڕایەوە، کەسیش نەیدییەوە!

بەدرێژایی ئەو پاش نیوەڕۆیە بەربەرەکانی شاڵاوی بەزەبری ڕووسەکانیان کرد.. سەنگەرەکانیان بەناو

سەنگەر بوون..

تەقەکردن هاتە کزی، بەڵام بەردەوام بوو، ئەو تین ڕەقەی پێی گەرم بوون برێ دامرکایەوە.. تۆپەکانیش دەنگیان نەدەهات.. ئەڵمانەکان گوللەتۆپیان هاتبووە کزی، ڕووسەکانیش پشوویان ئەدا..

ژەمێ خواردنیان بەدەم شەڕە تفەنگەوە خوارد، خۆراکی قوتوو بوو، لە باراناوی ناوچاڵە بۆمباکانیشیان دەکرد بەسەرا..

کەش گەرمتر داگەڕا، بۆی باروت و خوێن لە کەندەکەکاندا پەنگی خواردبۆوە، کوژراوەکان هێدی هێدی دەئاوسان.. ئەوەی توانای خەوتنی هەبوو، خەوت..

هیچ زانیارییەکیان دەربارەی لەشکرەکانی دیکەیان نەبوو، نەیاندەزانی پەیوەندییان پێیانەوە ماوە یان نە ء..

دەمەدەمی ئێوارە کەوتنە بەر شاڵاوی ئاگربارانێکی بەهێز و چڕەوە.. لە ناکاودا دامرکایەوە..

سەربازەکان گورج بوونەوە، هەریەکەو خۆی لە پەنایەکدا حەشاردا، چاویان دەبریسکایەوە، دەست و پەنجەیان لە لوولە و پەلەپیتکەی تفەنگەکانیانەوە ئالابوو چاوەڕوان بوون..!

چاوەڕوانی شەپۆلی یەکەمی شاڵاوەکە بوون بگاتە سەریان.. هیچ دیار نەبوو..

چاوەڕوانییەک بوو لە کوشتارەکە کوشندەتر.

بەر لە سپێدەی بەیان.. کاتژمێری سێ، سەنگەرەکانیان سەرەوژێر کرا، گشتی بەسەریەکدا داتەپی.. شەش سەربازی دیکەیان لێ کوژرا، سێ برینداریشیان هەبوو..

ئاکامەکەی لە توانایاندا نەما، لە هەموو ڕوویەکەوە پسان.. تەنها کشانەوەیان لەدەست دەهات..

فەرمانیان پێدرا، کەوتنە خۆیان، سەربازە ورگ دڕاوەکەیان بەکۆڵ گواستەوە.. زۆر دوورنەکەوتنەوە ئەویش مرد..

ڕووسەکان لێیان نەگەڕان، پەلاماریان دانەوە، ئەمانیش تەنها دوو تۆپیان بەدەستەوە مابوو، پەنایان بردە کەندێکەوە، تۆپەکانیان دامەزراندەوە و کەوتنەوە کار.. ڕووسەکان هەڵە لە توانای ئەڵمانەکان حاڵی ببوون.. نەهاتن.

دەرفەتێک بوو خۆیان گرد بکەنەوە.. ڕووسەکان زۆر دوانەکەوتن.. هاتن.

(ساور) کوژرا، گوللەیەک کەللەی سمی، بەبێ نووزە تەپی.. (هێرشمان)یش بەدەم غار کردنەوە پێکرا، لەجێی خۆیدا هەڵبەزییەوە و ساردبۆوە.. (گرێبەر) گەیشتە سەری، تەرمەکەی ڕاکێشایە ناو چاڵێکەوە.. بێ لە کەللەی گوللەیەکی دیکە بەسینگییەوە بوو..

باخەڵی پشکنی جزدانەکەی لە گیرفانی دەرهێنا، خەڵتانی خوێن ببوو.. نایە باخەڵییەوە..

بەهەر شێوەیەک بوو، ئەوانەی لە تیپەکە مابوونەوە خۆیان گەیاندە چەند هێڵێکی دیکەی بەرگری کردنەوە..

لەوێش دانەمەزران، بە پەلە ڕەوانەی ڕیزەکانی دواوە کران..

هێزەکەیان بەقووڵایی چەند کیلۆمەترێک کشابۆوە دواوە..

کاتێک تیپەکەیان سەرژمێر کرا.. تەنها سی سەرباز بوون.

***

بەرێکەوت (فریزنبۆرگ)ی لە مەڵبەندێکی برینپێچیدا دییەوە..

مەڵبەندێکی گچکە بوو، بەپەلە دامەزرا بوو..

(فریزنبۆرگ) لاقێکی بەسەختی پێکرا بوو.. بۆنی دەهات! بە(گرێبەر)ی گوت:

– ویستیان بیبڕنەوە.. بڕیاری ئاوەڵ پزیشکێکی گەمژوگەلۆر بوو، پیاوێکی کەللەپووتی نەخوێندەوارە، بەگوێم نەکرد.. ئێستاکەش جێگەیەکم لە ماشێنێکی فریاگوزاری دابین کردووە، بەرێکەوت پەیدا بوو، بڕیار وایە بەیانی دەرچین.. دەبێ ئەم لاقەم نیشانی پزیشکێکی پسپۆڕ بدەم..

لەسەر پشت تەخت درێژ ببوو، لاقە کۆڵەوارەکەی گیرابووە گەج..

چەرپاکەی لە تەنیشت پەنجەرەیەکەوە بوو، دەینواڕییە سەر تەختاییەکی بەرین و گەشی پڕ لە جۆرەها گوڵی ڕەنگاو ڕەنگی بەهار..

بۆنێکی ناخۆش ژوورەکەی پڕ کردبوو.. سێ برینداری دیکەی لێبوو.

(فریزنبۆرگ) پرسیاری کرد:

– ڕاهی چۆنە؟

– گوللەیەک لە باسکی داوە.

– لە خەستەخانەیە؟

– نە ء، بەدیار سەربازەکانیەوەیە.

– دەبێ وا بکات (نیوەی دەموچاوی پێدەکەنی) گەلێکن ئەوانەی وەکو (ڕاهی) بەهیچ شێوە و بەهانەیەک قاییل نابن لە بەرەکانی جەنگ دووربکەونەوە.

– بۆچی؟

– نائومێدن، دەستیان لە هەموو شتێک شتووە، هیوا و باوەڕیان بەهیچ نەماوە.

(گرێبەر) لە خەندە خنکاوەکەی (فریزنبۆرگ) ورد دەبۆوە.. ڕوخساری زەرد و شێواوی بەجارێک سەرنجی ڕادەکێشا:

– ئەی تۆ؟

(فریزنبۆرگ) دەستی بۆ لاقە ڕزیوەکەی ڕاکێشا:

– نازانم.. با جارێ بزانم ئەمە چییە..

بایەکی گەرم لە پەنجەرەکەوە هاتە ژوورەکە:

– سەیرە، کاتێک کە بەفر و بەستەڵەک بوو، قەت لەو باوەڕەدا نەبووین بگەینە هاوین.. ئەوەتا لە پڕێکا هات..

– بەڵێ..

– باسی ئەڵمانیام بۆ بکە.

– نازانم.. حاڵی نابم بۆچی هیچم نایەتەوە یاد، جاران هەموو شتێکم بەئاسانی یاد دەکردەوە.. ئەو

توانایەم نەماوە، ئێرە و ئەوێم لێ بووەتە یەک ئەگەرچی لەیەکیشەوە دوورن!.. هیچ کامیان بەدروست نازانم.

– گشتمان لە ڕاستییەوە دوورین.

– هەتا لەوێ بووم وام دەزانی لە ڕاستییەوە نزیکم، هەموو دیمەن و ڕووداوێکم بەبێ لەکە دەهاتە پێش چاو.. کەچی ئێستاکە دڵنیا نیم.. ئەوەندە نەمامەوە، بۆ ماوەیەکی کورت لەم گەڕەولاوژە و هەرایەی ئێرە دوورکەوتمەوە.. وام دەزانی تەواو ئیتر ناکوژرێم!

– تەنها کەس نیت ئەمەی بەبیردا هاتبێت.

– بەڵێ، بەڵێ.. پێم بڵێ هەست بەئازار دەکەیت؟

(فریزنبۆرگ) سەرێکی بۆ لەقاند:

– لێرە شتێکیان هەیە هەرگیز بەتەمای نەبووم! مۆرفین..! مۆرفینیان هەیە دەرزیەکیان لێداوم، تا ئێستا کاریگەرە.. ئازارم هەیە، بەڵام هەستی پێناکەم، کاری مۆرفینەکە یەک دوو سەعاتێک دەخایێنێ.. ماوەیەکە تیادا دەتوانم برێ بەبێ ئازار بیری تێدا بکەمەوە..

– هیچ ئاسنەڕێیەکی نزیک لەم دەوروبەرە نییە؟

– ماشێن هەیە، تا وێستگەیەکی نزیکی شەمەندەفەرم دەگەیەنن..

– کەواتە هیچمان لێرە نامێنینەوە.. تۆیش دەڕۆیت؟

– لەوانەیە چارەسەرم بکەن، ئەوسا دێمەوە.

لە یەکتری ورد دەبوونەوە، دەیانزانی وانییە، (فریزنبۆرگ) وتی:

– هەتا ئەم مۆرفینە لە خوێنمدا بگەڕێ، بەو هیوا و باوەڕەوە دەژیم کە دەگەڕێمەوە.. ژیانیش هێندە کورتە سامێکی گەورە دەخاتە دڵەوە! ڕووداوەکانی هێندە کتوپڕ و خێران هەرگیز دەرفەتێک نارەخسێ لێی حاڵی ببین.. ئەی وانییە؟.. بەڵێ قۆناغێکی لێ نابڕین خێرا یەکێکی دیکەی بەدوودا دێت، ئێستاش بەهۆی ئەم مۆرفینەوە کەوتوومە نێو ڕەوشێکەوە وەکو بواری نێوان دوو جەنگی گەورە وایە، پێشی ژان و ئازارە، پاشیشی هەر ژان و ئازارە، قۆناغی یەکەمم بڕی، ئەوەتا خەریکم پێ دەنێمە قۆناغی دووهەمەوە.

– ئەی بڕیاری چیت داوە، بەتەمای چیت؟

نیوە خەندەکە ڕوخساری (فریزنبۆرگ)ی گرتەوە..

– نازانم، سەریان لێ شێواندم، نازانم چیم لێدەکەن، دەبێ چاوەڕوان بم، هەرگیز لەو باوەڕەدا نەبووم بتوانم لێرە دەرچم، هەمیشە لە چاوەڕوانی مەرگدا بووم، لەم دەشت و دەرە کۆتاییم بهاتایە.. دەبێ ڕابێم، بەم نیوە ژیانە قایل بم.. ئایا دەتوانم؟.. نازانم، وا ڕانەهاتووم بایەخ بەم تورەهاتانە بدەم، چونکە ژیانم دەرهەق بەم بەشداربوونە دانابوو، ئێستاش کەوتوومە نێو گێژێکەوە، مێشکمی شڵەقاندووە، وام دەزانی مەرگ هەموو شتێک دەسترێتەوە، بەڵام وانییە.. (ئەرنەست) هەست دەکەم ماندووم.. جا بەر لەوەی هەست بەبێدەستەڵاتییەکەم بکەمەوە، دەمەوێ چاوێک گەرم کەم.. برێ بخەوم.. ئاگات لەخۆت بێت (دەستی بۆ گرێبەر درێژ کرد.. دەستی یەکتریان گوشی..).

– تۆش ئاگات لەخۆت بێ.

– بەڵێ، بەڵێ.. منیش!.. چی بکەین ئێمەش وەکو زۆربەی خەڵکەکە واین.. ڕەوشتە دواکەوتووەکەیە، شەیدای ژیانین، ناتوانین دەستی لێهەڵگرین، بەتایبەتی لەو کاتە ناسکانەدا کە هەست دەکەین خەریکە لەدەستت دەچێت، جاران وا نەبووم.. لەوانەیە هەڵەبم، هیوایەک هەر مابێت.. دەی، زۆر دەمێکە ئەم جۆرە شتانەم لە بیرخۆم بردۆتەوە.. بەڵێ، دەمێکە ئەوەم لەیاد چووە کە ئەو دەستەڵاتەمان لە دەست ماوە کە توانای خۆکوشتنە.. یەزدان ژیانی پێ بەخشیوین، لەگەڵ ئەو ژیانەش مێشکی پێ داوین.. (گرێبەر سەرێکی بادا، فریزنبۆرگ بەدەم خەندە نامۆکەیەوە وتی) نابێ کاری وامان لێ بوەشێتەوە.. مەرجە و ئەرکی سەر شانتە هەتا هەتایە هەر لە کۆشش و خەباتدا بیت، هەوڵ بدەیت ئەوانەی ڕوویان دا جارێکی دیکە ڕوونەدەنەوە!

(گرێبەر) لەناو دەرگاکەوە ئاوڕێکی لێدایەوە، (فریزنبۆرگ) هەردوو چاوی قوچاندبوو..

***

ڕووەو بنکەی تیپەکەیان ڕێگەی گرتەوە بەر.. ئاسمانی ئەو ئێوارەیە سوور داگەڕابوو.. ماوەی چەند ڕۆژێک بوو باران بڕابوو، خاک کزر ببۆوە، کێلگە سەوزە بێ نازەکان بەگوڵی کێوی بەهارە ڕازابوونەوە..

گرمە و زرموهوڕەکەی بەرە دەگەیشتە ئەو دەوروبەرە..

لەپڕێکا، چووە جیهانێکی دیکەوە، هیچ پەیوەندییەکی بەو ناوەوە نەما.. ئەم هەستەی گەلێ جار تاقی کردبۆوە، چەندین شەو لە خەو ڕاپەڕیوە، بەجووتێک چاوی زەقەوە نواڕییەتە تاریکی، نەیزانیوە لەکوێیە، وەک لەم جیهانە تەرە بووبێت، ئاوارە و بێ کەس لە تاریکاییبیا پەلی دەکوتا..

بزرە.. ئاوارە بوونێکی تەواو ئاوارە بووە.. نەدەترسا، بەڵام هەستی دەکرد وەکو منداڵێک، منداڵێکی بچکۆڵانە.. لە بیابانێکی کاکی بەکاکی بەجێ ماوە، کزۆڵەی کردووە و دەستەمۆی زەبری بەسامی تەنهایی بووە، لە هەموو ڕێگە و ئاوەدانییەکەوە دوورە.. هێندە دوورە لەو بوارەی لە مێشکیا مەزەندەی کردووە، دوورترە..!

هەردوو دەستتی نابووە گیرفانیەوە، دەینواڕییە ئەو دیمەنە کپانەی دەوری، ماتیی لە گوندە وێرانەکان و کێڵگە جێماوەکان دەنۆشی.. لە دوور ڕووناکاییەکانی هێڵی شەڕ دیار بوون، پرژیان دەهاوێشت، دەبریسکانەوە، چرا و ڕۆشنایی ئەو سەردەمە تاریکە بوون، تینیان لە جۆرێک بوو دڵ و دەروونی دەستمی، نائومێدییان تێکەڵ بەخوێن و هەناسەی دەکرد.

دەستێکی بەنامەکانی ئەلیزابێتدا هێنا، لە گیرفانیا بوون، باخەڵیان پڕ سۆز و خۆشەویستی کردبوو.. بەڵام چرای ڕۆشنی ماڵێکی دامەزراو نەبوون.. جۆرە خەونێک بوو هەستی پێدەکرد، دەبینرا.. بەڵام بۆی نەدەگیرا، لەنێوان پەنجەکانیەوە دزەی دەکرد و بەبادا دەچوو..

کاتێک کە لە نیشتمان بوو، توانیی مۆمێک داگیرسێنێت ڕێگەی گەڕانەوەی بۆ ڕووناک بکاتەوە.. بەر لەوەی بان و بنمیچێک دروست بکات، چرایەکی لە کەلاوەیەکدا داگیرساند، لەبری ئەوەی بۆی بڕازێنێتەوە، هەموو نابووتی و خەمەکانی ژیانێکی خاکساری لێ ئاشکرا کرد..

تا لە وڵات بوو هەستی بەمانە نەدەکرد! تروسکەیەک بوو بەپەرۆشەوە بۆی چوو، وای دەزانی ئەوەی بەسە ژیانی بۆ ڕووناک بکاتەوە.. وانەبوو!

ویستی خۆی لەو لێکدانەوانە بدزێتەوە، قورس و بەسام بوون، ڕەق و وشک، بێ بەزەیی بوون، بێ ئەمەکی ئەو توانایەیان ئاشکرا دەکرد کە هەموو ئاواتێکی پێوە بەند کردبوو.. شتێک بوو پڕ بەهەموو سۆز و دەروونی، هەموو توانا و دەستەڵاتێکی هەڵتەکاندبوو..!

نامەکانی ئەلیزابێث شادومانییەکی تایبەتی بوون! توانای پەڕینەوەی گۆمە قووڵەکانی خەم و ئەو نائومێدییە ڕەشە جیهانگرییەیان نەبوو کە هەموو لایەکی گرتبۆوە..

هەرچەندە نامەکانی (ئەلیزابێث)ی وشە بەوشە لەبەر بوو.. بەڵام دەری هێنان، کەوتەوە خوێندنەوەیان، هەست و سۆزەکانی تەنهایی و ئاوارەییيان هروژاندەوە.. ئەو ئارام و شادییەی لێی دەنۆشین تێنوێتیان نەدەشکاند.. هەر ئەوەندەی لە خوێندنەوەیان دەبۆوە خەم و پەژارە بێ سنوورەکانی دەبووژانەوە..

شادمانییەکی بواری کورت بوو، بەفەرمانێکی سەربازی پێی درا! دەرفەتێک بوو دەر لە کەنارەکانی تەمەنییەوە هاتە ڕێی!

سەربازان تەمەنیان هەر ئەو وادەیەیە کە لە بەرەکانی جەنگدا دەیبەنە سەر..

نامەکانی قەد کردەوە، لەگەڵ نامەکانی باوکی توند لە باخەڵیا قایمی کردنەوە..

نەدەبوو پەژارەکانی ئاوەها بهرووژێنێت، (فریزنبۆرگ) ڕاستی کرد، دەبێ خۆی گێل بکات، وەکو هەموو کەسێکی دیکە خۆی بدا بەدەم شەپۆلەکەوە، بەهیچ شێوەیەک بیر لە مەتەڵە ئاڵۆزەکانی ئەم جیهانە نەکاتەوە، بەتایبەتی لە کاتێکدا کە چارەنووسی بەجۆرەها تەڵە و داوی ترسناک گەمارۆ دراوە..

ئەوەی بەلایەوە گرنگ بوو، (ئەلیزابێث) بوو وەکو شتێکی لەدەستچوو یاد نەکاتەوە.. نامەی هەیە، تا نامەکانی (ئەلیزابێث)یشی لە باخەڵدا بێت، (ئەلیزابێث)ی بۆ دەمێنێت..

لە گوندەکە نزیک بۆوە..

گوندەکانی ڕووسیا بەشێوەیەکی وا وێران کرابوون هەرگیز بەبیردا نەدەهات ڕۆژێ لە ڕۆژان ئاوەدان بکرێنەوە..

پیادەڕێیەکی بەناو هەندێ دارودرەختدا گرتەبەر، چووە سەر پاشماوە و شوێنەواری خانوویەکی سپی.. لە خانە و کوختەکانی دیکە نەدەچوو.. لەمێژا، لە وادەیەکی دێریندا، کۆشکێک بووە لە باوەشی باغێکی پڕ درەختی بەرداردا ژیانێکی خۆشگوزەرانی تێدا دەبرایە سەر..

گەڵێ گوڵ و ڕووەکی ڕازاندنەوە لە باخچەکە هەڵیاندابۆوە.. پەیکەرێکی گەورەی لێ دەرکەوت، لە تەنیشت ئاوزێڵێکی چڵکنەوە قوت ببۆوە.. پەیکەری خواوەندی شوانکاران بوو، شمشاڵی لێ ئەدا.

هەرا هەرایەکی هاتە گوێ، چاوی گێڕا..! دەستتەیەک سەربازی هەرزە و چوختی بوون، بەدەم شەڕە جنێو و زرمەزلێوە بەدرەختەکاندا هەڵدەگەڕان.. لەدووی چەند دەنکە گێلاسێکی تفتدا دەگەڕان بیخۆن..

١– ستۆرمۆفێک: فڕۆکەیەکی جەنگاوەری ڕووسەکان بوو.

٢– ڕووناکاییيە پشکنەرەکان: اضواء کاشفة.

٣– فیشەکە پرشنگدارەکان: طلقات التنویر.

٤– یۆنکەرز: جۆرێک فڕۆکەی بارهەڵگری جەنگاوەری ئەڵمانی بوو.

٥– مستەر شمیدت: جۆرێک فڕۆکەی جەنگاوەری ئەڵمانی بوو.

27

(شتاین بێرنەر) لێوی دەکرۆشت! چاوە ڕقاوییە دڕندەکانی بەبێزکردنەوە بڕیبووە چوار دیلی ڕووسیەوە.. وتی:

– چەتەن..

دوو پیاو و دوو ژن بوون، ئەو بەیانییە گەیشتبوون، لە گۆڕەپانی گوندەکە ڕاگیرا بوون.. ژمارەیەکی زۆر سەربازیان لە دەور کۆبووبۆوە.. هەریەکە و بەشێوەیەک تێی دەڕوانین.

یەکێ لە ژنەکان خانمێکی باریکەلەی باڵا بەرز بوو..

(گرێبەر) وتی:

– نەء چەتە نین.

– با لەوانن.. چۆن ئەزانیت کە لەوان نین؟

– زیاتر لە جووتیارە پەرەوازە و دەربەدەرەکان دەچن.

(شتاین بێرنەر) گاڵتەی پێدەهات:

– بەگوێرەی بۆچوونەکانی تۆ بێت.. هیچ تاوانبارێک بەسزای خۆی ناگات.

(گرێبەر) لەدڵی خۆیدا گوتی.. (ڕاست دەکەیت، دەبوایە تۆش بەر لە هەموو تاوانبارێک سزا بدرابایتایە..) چاوی بە(ڕاهی) کەوت بۆ لای ئەمان دەهات..

لە دوورەوە پرسیاری لە چاوەشەکە کرد کە دیلەکانی پاس دەکرد:

– ئەمانە چین؟.. چییان لێ بکەین؟

– لەم دەوروبەرە گیراون، تا لێیان دەپرسرێتەوە بەئێوەیان دەستپێرن!

– هەر ئەمەمان ناتەواوە.. بەڵای ئەرز و ئاسمان بەسەردا داباریوە، ئەمانەشیان هاتنە پاڵ.. باشە بۆچی ڕەوانەی فەرماندەیی گشتییان نەکردن.. (چاوەڕوانی وەڵام نەبوو، دەیزانی کە فەرماندەیی گشتی جێوڕێیەکی دیار و دامەزراوی نییە.. خۆ ئەگەر خۆشیان بکەنە خاوەنی مەسەلەکە، هەر ئەوەندەیە نوێنەرێکیان بنێرن، چەند پرسیارێکی بێ تام و سواو لە دیلەکان بکات، ئەمجا ڕاپۆرتێکیان لەسەر بەرز بکاتەوە تیادا ڕای گوللەبارانکردنیان پێشنیار بکات.. ئەمانیش جێبەجێی بکەن..!)

(شتاین بێرنەر) وتی:

– خانوویەکی گەورە لە دەرەوەی گوندەکە هەیە، دەبێ کاتی خۆی میوانخانە بووبێت، ژێرزەمینێکی گچکەی هەیە، دەرگەیەکی توکمەی ئاسنینی لەسەرە..؟ بۆ لەوێ قایمیان نەکەم؟..

(ڕاهی) چاوێکی پەستی تێکرد، دەیناسی.. دەیزانی لەدووی چی دەگەڕێ، چۆن بەناوی گەیاندنیانەوە بەهانەیەک بۆ کوشتنیان بدۆزێتەوە.

چاوی بە سەربازەکاندا گێڕا، (گرێبەر)ی بەدی کرد:

– گرێبەر، وەرە.

(گرێبەر) چووە بەردەمی، چاویان بڕیبووە چاوی یەک.

– ئەم دیلانە ئەدەمە دەست تۆ، هەر شتێک ڕوویدات تۆ بەرپرسیاریت.. دەی بیان بە، با (شتاین بێرنەر)ش ئەو شوێنەی باسی کرد نیشانت بدات.. باش بیپشکنە و تەماشای بکە، دەرگەکەی تاقی بکەرەوە بزانی بەکەڵکی زیندانی کردنی ئەمانە دێت.. ئاگادارم بکەوە.. دەی بڕۆ دوو سەربازیش لەوانەی خۆت بەدیاریانەوە دانێ.. تەنها تۆ بەرپرسیاریت، تێگەیشتیت؟

– بەڵێ گەورەم.

***

یەکێ لە دیلەکان دەشەلی، دەمار و ڕەگە ئاوساوەکانی دەستومەچەکی پیرەژنەکەشیان مۆر هەڵگەڕابوون، پاوپۆزی خانمە باریکەلەکەش ڕووت بوو، نەپێڵاوی لەپێدا بوو نە گۆرەوی.

لە گوندەکە دەرچوون، (شتاین بێرنەر) سیخورمەیەکی لە دیلێکیان دا.. لاوێکی تازە پێگەیشتوو بوو:

– دەی ڕاکە.. هەڵبێ؟

دیلەکە ئاوڕێکی لێدایەوە، (شتاین بێرنەر) پێدەکەنی:

– هەڕاکە.. قورتار بە.

پیرەمێردەکە شتێکی گوت، لاوەکە بەگوێی (شتاین بێرنەر)ی نەکرد، (شتاین بێرنەر) شەقێکی تێهەڵدا:

– دەڵێم هەڕاکە، کەرە.

(گرێبەر) هەڵی دایێ:

– لێی گەڕێ.. گوێت لە (ڕاهی) نەبوو چی گوت؟

– با هەڵبێن، مەبەستم پیاوەکانە.. ناهێڵین زۆر دوورکەونەوە چارەیان دەکەین، ژنەکانیش گل ئەدەینەوە، لاوەکەیان بۆ شەو..

– دەڵێم لێیان گەڕێ و لاچۆ لەبەر چاومدا.. ئەم دیلانە بەمن سپێردراون، هیچ دەستەڵاتێکت بەسەریاندا نییە.

(شتاین بێرنەر) بەنیگایەکی زەقەوە تەماشای لاقوپووزی ڕووتی کیژە دیلەکەی دەکرد:

– هەر دەکوژرێن، ئێمەش نەیانکوژین، یەکێکی دیکە دەیانکوژێت، دەتوانین لەگەڵ مێچکەکەشیاندا برێک ڕابوێرین.. تۆ ئەوەندە نییە لە وڵات گەڕاویتەوە، بۆیە ئاوەها ساردوسڕیت.

– دەمت دابخە، بۆ بیرێک لە دەستگیرانە ڕەسەنەکەت ناکەیتەوە.. تۆ تەنها ئەوەت لەسەرە شوێنەکەمان نیشان بدەیت و هیچی تر..

***

گەیشتنە کۆشکە سپیەکە.. (شتاین بێرنەر) پەست بوو:

– گەیشتین، ئەوەتا ئەوێیە (پەنجەی بۆ ژوورێکی نەوی بەردین درێژ کرد، دەرگایەکی ئاسنینی لەسەر بوو، ڕاستوچەپ بەشیشی ئەستوور تەنرا بوو.. دەرگاکە لە دیوی دەرەوە قایم دەکرا.. دیار بوو ئەو جێیە

بەر لەوەی ئەو دەرگایەی تێبخرێت وەکو گەوڕ بەکار هێنراوە..).

(گرێبەر) خۆی بە ژوورەکەدا کرد، ناو فەرشەکەی بەچینێک کۆنکریتی ئەستوور فەرش کرابوو، دیوارەکان تۆکمە و ساغ، کون و کەلەبەریان تێدا نەبوو ..

دیلەکانی پشکنی.. دوو سەربازی لە نوێکان لەگەڵ بوو، لە ئامادەباشیدا وەستابوون لوولەی تفەنگەکانیان ئاڕاستەی دیلەکان کردبوو..

دیلەکانیان یەک لەدووی یەک کردە ژوورەکەوە.. دەرگاکەی لەسەر داخستن، قوفڵەکەی تاقی کردەوە قایم بوو..

(شتاین بێرنەر) لەنێوان شیشەکانەوە تەماشای دیلەکانی دەکرد، پێی ڕادەبواردن:

– مەیموون، هەر لە مەیموون دەچن.. مۆز ناخۆن؟.. مۆز، مۆز مەیموونەکان.

(گرێبەر) فەرمانی بە دوو سەربازەکە دا:

– دەبێ هۆشیار بن، چاو خافڵ نەکەن لێرە دوور نەکەونەوە ها.. زوو زوو دەتانگۆڕم، ناشهێڵم ئەمشەو مەشقتان پێ بکەن.. (ڕووی کردە دیلەکان) کامتان ئەڵمانی دەزانێت؟.. (وەڵامیان نەدایەوە، ڕووی کردە شتاین بێرنەر..) دەبێ هەندێ پووشوپەڵاش بۆ خەوتنیان پەیدا بکەین.. فەرموو پێشم کەوە.

– ئەی بۆ سەرو دۆشەکێکی نەرم و ئەستوور و پەتوویەکی گەرموگوڕیان بۆ نەهێنین.. لە پووش و سرووتەکە چاتر نییە؟!

– دەڵێم پێشم کەوە (سەربازەکانی ئاگادار کردەوە) چاوێکتان بکەن بەسەد چاو.. هیچ هەڵە و بەهانەیەک قبوڵ ناکەم.

***

(گرێبەر) (ڕاهی)ی لە گوزەرانی دیلەکان ئاگادار کردەوە، (ڕاهی) وتی:

– تا چارەنووسیان ئاشکرا دەبێت بەخۆت پاسیان بکە.

– بەڵێ گەورەم.

– بێ لەو دوو سەربازە، سەربازی دیکەت پێویست نییە؟

– نەء، ئەگەر خۆم بە دیاریانەوە بم پێویستیم بەکەس نییە.

– زۆر باشە، بەخۆت پاسیان بکە، ئەو دوو سەربازەش بنێرەوە با لە مەشق دوانەکەون، هەواڵەکانی ئەمڕۆ.. (ڕستەکەی تەواو نەکرد، زۆر ماندوو دیار بوو..).. ئیتر خۆت ئاگاداری ڕەوشەکە هەیت، دەی بچۆ بەلایانەوە، هۆشیار بە.

(گرێبەر) کەلوپەلەکانی کۆکردەوە، کەسێکی وای لە تیپەکەیاندا نەدەناسی کەلوپەلەکەی پێ بسپێرێت.

(ئێمەرمان)ی لە دەرەوەی پەناگەکە بوو بەتووشەوە:

– چییە؟ بیستوومە بوویتە پاسەوان؟

– بەڵێ.. دەتوانم لەوێ بە ئارەزووی خۆم بخەوم، ئەرکی مەشق پێکردنی ئەم منداڵە ورتکەیەشم

لەکۆڵ دەکەوێتەوە..

– باوەڕ ناکەم تێرخەو ببیت.. نازانیت چی ڕووی داوە؟

– (ڕاهی) خەریک بوو شتێکی لە دەم دەرچێت.. دیارە شتێکی گەورە ڕووی داوە..

– خراپ قەوماوە.. پێی دەچێ قۆناغێکی دیکە کشانەوەمان لەبەر بێت، ڕووسەکان دەستیان بەسەر زۆربەی زۆری هێڵەکانی پێشەوە گرتووە، دەڵێن زۆر هاتوونەتە پێشەوە، کوشتارەکە لە دەشتاییە تەختە ڕووتەنییەکاندایە.. هیچ پەنایەکی بەرگری کردنیان تێدا نییە.. هیچ بەربەستێک نییە ڕێگەیان لێ بگرێت.. من بیزانم، بواری کشانەوەی ئەمجارەمان زۆر فراوان دەبێت.

– ئاوازێکی نامۆ لەم ئاخاوتنەتەوە دێت.. بۆ لەتۆ وایە بەچوونەوەمان بەو دیو سنووردا ئەم جەنگە کۆتایی پێ دێت.

– ئەی تۆ دەڵێیت چی؟

– نەء، کۆتایی پێ نایێت.

– منیش وا دەڵێم، کێ کۆتایی پێ دێنێت؟.. سەرسوپاران؟!! نەخێر ئەمیش ئەو بەرپرسیارەتییە هەرگیز ناخاتە ئەستۆی خۆی، ئەگەرچی ئەوەی جەنگەکەی پێشوو ئەمەی لێ وەشایەوە و زووش خستیە ئەستۆی حکومەتە لاوازە کاتییەکەی ئەو دەمە.. تووشی کردن، پەیمانی خۆ بەدەستتەوەدانەکەی پێ مۆر کردن.. پاش دوو هەفتەش بەجینایەتی تاوانی مەزن مەحکووم کران..! نەء ئەوە جارێکی دیکە ڕوو ناداتەوە، دوژمنان ئەمجارە خۆ بەدەستەوەدانێکی بێ مەرجیان لێمان دەوێت.. لە سەرجەم سیستەمی ڕژێمەکەی داوا دەکەن.. لە هەموو ئەڵمانیا، دەبێ هەر هەموومان ئەو خۆبەدەستەوەدانە مۆر بکەین.. بێ لە (نازی)یش پارتێکی دیکەمان نییە دانوستانیان لەگەڵ بکات..

(گرێبەر) خێرا وەڵامی دایەوە:

– مەگەر کۆمۆنیستەکان، ئەمان ئامادەن.. دەی هەمان شێوازە.. بچم بخەوم لە هەموو شتێک چاترە، ئەوەی من ئاواتی پێدەخوازم ئەوەیە بەئارەزووی خۆم بیر بکەمەوە بەئازادی بڵێم و بدوێم بەسەربەستی بێم و بچم.. ئەم جۆرە ئاواتانەش بەلای پێغەمبەرە دەجاڵە ڕاست و چەپەکانی ئەم سەردەمە چەوتە و چەوێڵە ڕەف کردن و گوناهی گەورەیە.. تاوانێکن لە گشت تاوان و خراپەکارییەکانی مرۆڤ و مرۆڤایەتی قەبەترن!

***

توربەکەی دا بەشانیا، چووە چێشتخانەکە، نەیدەویست بۆ شێوکردن جارێکی دی بگەڕێتەوە بارەگای تیپەکە، بەشی خۆی شۆربای پۆڵکە و سۆسێجی وەرگرت.

ئێوارەیەکی کپ و خامۆش بوو، ئاسایشێکی ڕووکەش هەموو لایەکی گرتبۆوە..

بەر لەوەی سەربازەکان ڕەوانە بکاتەوە، چەند باوەشێک سرووتی بۆ دیلەکان پێ هێنان.

تۆپەکان تاکو تەرا گرمەیان دەهات، ڕەوشەکە لەوە دەچوو ئەو ڕۆژەش برێ بەهێوری بڕواتە سەر.

زیندانەکە دەکەوتە ڕۆخی دەشتاییەکی تەخت و بەرینەوە، تا چاو بڕی دەکرد سەوز گەشابۆوە، گژوگیاکە

لە گەلێ لاوە شێلدرابوو، بەپانتایی دەشتاییەکەش جێی بۆمبە تەقیوەکان گەرووی ڕەشیان کردبۆوە، بەڵام دەستەڵاتی گژوگیا بووژاوەکەوە بەهێزتر بوو، سامی چاڵە بۆمبەکانی ڕواندبۆوە..

گوڵ و خونچەی درەختە بەردارەکان گەشابوونەوە، چڵی ناسک و گەڵای کورپەی تەڕ و پاراویان بەسەر ڕاڕەوەکاندا شۆڕ ببوونەوە..

زنجێکی کۆنی لەودیو باخەکە دییەوە.. لەوێوە زیندانەکەی لێوە دیارە.. بەدەم پشوودان و خۆ حەساندنەوەش بێ، دەتوانێ لەوێوە چاوی لە دیلەکان بێت..

هەندێ کتێبە کۆنی لە زنجەکەدا دییەوە.. بەرگەکانیان بەچەرم تێگیرابوون.

پوا بوون، زووقم و بارانی زستان دایڕزاندبوون.. تەنها لاپەڕەی کتێبێکیان برێ کەڵکی هەڵدانەوەیان مابوو، بەزمانی فەرەنسی نووسرابوو.. بەترسەوە، زۆر بەهێمنی لاپەڕەکانی هەڵئەدایەوە، بەچەند دیمەنێکی سروشتی ڕازابوونەوە..

خۆی لەبیرچۆوە، وێنەکان سەرنج و هۆشیان ڕاکێشا، بیرەوەرییەکانی هرووژانەوە، سۆز و ئازار بوون، خەم هێن و هۆی کزی بوون، زۆر بوون ئەو شتانەی دەستی لە دیتنەوەیان شتبوو..

بەرگی کتێبەکەی جووت کردەوە، تا درەنگ لەوێ مایەوە، کتێبەکە هەر لەنێو دەستتیا بوو.. پاشان هەستا، لەناو درەختەکانەوە چووە سەر کۆڵکۆڵە و ئاوزێڵەکە. پەیکەرەکە لەنێو قوڕ و گژوگیا کێویلەکانەوە ڕاست ببۆوە.. بەشانێکی شکاوەوە لە قۆناغی سەختی جەنگی یەکەم و شۆڕشی کۆمۆنیستەکانەوە هاتبوو.. مابوو، بەرگەی گرتبوو..!

بەدەوری پەیکەرەکەدا خولایەوە، ڕووی کردەوە زنجەکە، لەوێوە گەڕایەوە لای دیلەکان، تەماشایەکی دەرگا ئاسنینەکەی کرد، نەء دەرگای گەورە نەبوو.. ئەم دەرگایەیان پاشان داناوە و ئەو ژوورەیان پێ کردۆتە زیندان..

لەوانەیە خاوەنی ئەو کۆشکە، دوارۆژەکانی تەمەنی لەودیو ئەو دەرگا ئاسنینەوە بردبێتە سەر..

***

پیرەژنەکە خەوتبوو، کیژەکەش لە سووچێکدا هەڵترووشکا بوو، دەینوارییە شتێک، بیری دەکردەوە، پیاوەکان لەنێو شیشەکانەوە دەیاننوارییە خۆری ئاوابوون و (گرێبەر).. پیرەمێردەکەیان قووڵ لە(گرێبەر) ورد دەبۆوە! پشتی تێکردن، لەسەر پشت لە گیاکەدا درێژ بوو، پەڵە هەورەکان وەکو کەشتی لە ئاسماندا دەجمان، جریوە جریوێکی زۆر لە درەختەکانەوە دەهات.. ئەو دەوروبەرەیان ئاوەدانکردبۆوە..

پەپوولەیەک بەسەر چاڵە بۆمباکاندا هات، چووە ناو گوڵ و مێرگەکانەوە، پەپوولەیەکی دیکە پەیدا بوو، دوای کەوت، پێکەوە کەوتنە گەمە کردن، یەکتریان ڕاو دەنا و لە دەوری یەک دەخولانەوە..

لە پڕێکا گرمە گرمەکەی بەرە گەرم بۆوە، زرمەی تۆپەکان بەرز بۆوە، پەپوولەکان لەیەک نزیک بوونەوە، پێکەوە بڵند بوونەوە..

بۆ دوور فڕین..

(گرێبەر) ڕاست بۆوە..

ئێـواره درەنگ، سـەربـازێک خـواردنی بۆ دیلەکـان هێنا ، پاشـمـاوەی شـۆرباکـەی نیـوەڕۆ بـوو ، ئاویان تێکردبۆوە.. دەبوایە تەشپی خواردنەکە بباتەوە، بۆیە لەوێ مایەوە.. چەپکێک سیغارشی بۆ (گرێبەر) هێنابوو.. (گرێبەر) لە بەشە سیغارەکەی ورد دەبۆوە، زۆر بوو!

تێگەیشت کە شتێک بەڕێوەیە، خواردنی چاک و جگەرەی زۆر بەر لە بەڵا گەورەکان دابەش دەکرێن..

سەربازەکە کزومات بوو، بەنووزەیەکی غەمناکەوە وتی:

– بڕیار وایە ئەم شەو دوو سـەعـات لە جاران زێدەتر مـەشـقـمـان پێبکەن.. دەڵێن مـەشـقی شەڕی دەستەویەخە و چەکی سپیمان پێدەکەن!

– زۆر باشـە، بایەخی تەواوی پێ بدەن، سـوود بەخشـە، سـەر تیـپەکـەمـان جەنگاوەرێکی شـارەزایە، مـەبەستی مـاندووکـردن و ئازاردانتـان نیـیـە.. (سـەربازەکـە بەدەم سەر لەقاندنەوە ئاوڕێکی لە دیلەکـان دایەوە.. وەکو لە ئاژەڵ ورد بێتەوە چاوی تێبڕین، گرێبەر هەستی پێکرد..):

– ئەمانەیش مرۆڤن..

– بەڵێ ڕووسن.

– چاکـە.. ڕووسن، ئێسـتـاکـەش تفـەنگەکـەت ئامادەبکە، هۆشـیـار بە، دیلەکان یەک یەک دەهێنمـە دەرەوە دەست بەئاو بگەیەنن.. باشە؟ (هاواری لە دیلەکان کرد).. لە سووچێکدا گرد ببنەوە، یەک یەک دەتانهێنمە دەرەوە.. با لە پێشان ئەو خانمە پیرە بێتـە دەرەوە.. (پیرەمـێردەکە شـتێکی بەهاوڕێکانی گوت، هەموو لە سووچێکی ژوورەکەدا کۆبوونەوە)..

سەربازەکە چووبووە باری ئامادەباشییەوە، قۆناغی تفەنگەکەی توند لە سینگی گیر کردبوو، (گرێبەر) دەرگاکـەی لە پیـرەژنەکـە کردەوە.. هاتە دەرەوە، زوو دەرگاکـەی داخسـەتوە، ژنەکـە دایە پڕمـەی گـریان، (گرێبەر) بەپیرەمێردەکەی وت:

– پێی بڵێ هیچی لێناکەم..

لە گریان کەوت، خێرا چووە ئەو جێگەیەی گرێبەر بۆی دیاری کرد..

ژنەکە گەڕایەوە زیندانەکە، ئەمجا کیژەکە بەپەلە هاتە دەرەوە، سەری داخسـتبوو گـورج بە بەردەمیـاندا تێپەڕی..

هەڵوێستەکە لەگەڵ پیاوەکاندا ئاسانتر بوو.. بەدیاریانەوە وەستان، تا لێبوونەوە..

سەربازەکە لوولەی تفەنگەکەی ئاڕاستە کردبوون، شینومۆر هەڵگەڕابوو، ماسوولکەکانی شەویلگە و قـەپۆزی تورت و گـرژ ببـوونەوە، بەلچـێکی شـۆڕ و جـووتێ چاوی زەقـەوە تەمـاشـای دەکـردن.. زیاد لە پێویست شپرزە و ماندوو بوو پێیانەوە!

کـاتێک دەرگـای زیندانەکـەیان لەسـەر داخـسـتنەوە، هەناسـەیەکی قـووڵی هەڵکێـشـا ، بەگـێڤ بوونەوەیەکەوە بە (گرێبەر)ی وت:

– کارێکی ترسناک و گرنگ بوو..

– ئاوەها..! (دەمانچەکەی نایەوە کیفەکەی قەدی).. دەی ئەو لەگەنە هەڵگرە و بچۆ بەلای کارتەوە..

مـاوەیەک چاوەڕوان بوو تا سـەربازەکـە دوور کـەوتەوە، ئەمـجا سـیـغـارەکانی دەرهێنا ، دوو سـیـغـاری ئاڕاستەی دیلەکان کرد، لەنێوان شیشە ئاسنینەکانەوە بۆی داگیرساندن.. کەوتنە دووکەڵ بەبادا کردن.. ئاگری جگەرەکانیان بەدەم مژ لێدانەوە دەگەشایەوە.. ڕوخساری تەڵخ و لێڵی ئاشکرا دەکردن، لێیان ورد دەبۆوە، نواڕییە کیژەکە، بیرەوەرییە بەسۆزەکانی لە دەروونیا کڵپەیان کردەوە، (ئەلیزابێث)ی هاتەوە یاد، بیری کردەوە، زۆر بیری دەکرد..

پیرەمێردەکە چاوی لە چاوی (گرێبەر) بوو.. چپاندی:

– تۆ باشیت، پیاوێکی چاکیت (دەم و کەپووی نابووە نێوان دوو شیشەوە) جا لەبەر ئەوەی چاکیت پێم خـۆشە شـتێکت لە لا ئاشکرا بکەم.. ئاگـادار بیت لەوەی کە تەواو.. ئەڵمـانیـا تەواو بووە.. ئەم جەنگەشی دۆڕاند..

– قسەی پووچ!

– قـورتارمـان کـە.. بۆچی ئازادمـان ناکـەیت؟ تۆیش وەرە لەگـەڵمـاندا (ئاوڕێکی خێرای لە کیژەکە دایەوە، جێی زامێک بەلا ڕوومـەتیـەوە دیاربوو.. تەماشـای «گرێبـەر»ی کردەوە).. ڕووسـیا دەتگرێتە ئامێز.. وەرە، وڵاتێکی چاکە.. دەژیت.. ئەژین.. (وشەی ئەژینی بەشێـوەیەکی نامـۆ بەزاردا دەهات.. وەک تەلیسمێک بخوێنی قووڵ و مەنگ لە گەروویەوە دەردەچوو..).

(گرێبەر سـەری بادا، بیری دەکردەوە (نەء.. بەمـەش ڕزگارم نابێت.. ئەم جۆرە دەرباز بوونەم ناوێت، بەڵام کوا.. چ ڕێگەیەکی دیکەم لەبەرە..» چپەی پیرەمێردەکەی هاتەوە گوێ):

– با بژین.. مـەمانکوژە، با نەمرین.. تۆش نامریت، شاد دەبیت، تاوانمان نییـە (وشەکانی سادە و ساکار بوون بەڵام ساویلکە و بێ مانا نەبوون..).

پشـتی تێکردن، ڕوخـساری ئەمـیش لەبەر ڕووناکـاییـیـە خـەواڵووەکـانی ئەو ئێوارەیە سـاکـار نەبوو! لەوانەیە بێ تاوان بن، بەچەکەوە نەگیراون، لە پارتیزانەکان ناکەن، بەتایبەتی پیرەمێردەکە.. هەر بیری دەکـردەوە.. (ئازادکـردنیـان چاکـەیەکـە.. چوار مـرۆی بێ تاوان لە مـردن ڕزگـار دەکـەم.. بەڵام ناتوانم لەگـەڵیـاندا بڕۆم.. ناتوانم لە ڕووسـیا بژیم، لەم وڵاتە وەرس و بێـزارم.. دەمەوێ لێی قـورتار بم نەوەکو پەنای یەکجارەکی بۆ بێنم..) دوور کەوتەوە، کـەوتەوە پیاسـەکـردن، لە تەنیشـت پەیکەرەکەوە وەسـتا ، نواڕییـە دوور، درەختـەکـان بەرگی شەویان بە بەردا کرابوو، ڕەش هەڵگەڕابوون.. نەخێـر، گەڕایەوە لای دیلەکـان، سـیـغـارێکی داگـیرسـاو لە زیندانەکـەدا بەرز و نزم دەبۆوە، دەمـوچاوی پیرەمـێردەکـە هەر لەناو شیشەکاندا بوو.. چپەی لە کەللەی (گرێبەر)دا دەزرنگایەوە.. (دەژیت، دەژیت.. شاد دەژیت)..

چی سیغاری پێ بوو، هەمووی خستە ناو مشتی پیرەمێردەکەوە.. چەند دەنکە شقارتەیەکیشی پێدا:

– بیانکێشن.

– دەژیت.. هێشـتا تۆ لاویت، لەم جەنگە ڕزگارت دەبێ.. مرۆڤێکی چاکیت، ئێمە تاوانمان نییە.. ئەژین، ئێمـە.. تۆ، هەمـوومـان (ئەگەر چی دەنگی کز و نەوی بوو، بەڵام لەرەیەکی بەهێزی تێدا بوو..) ئەژین، دەژین (لە قاچاغچییەک دەچوو کەرەستە نهێنییەکانی لە بازاڕی ڕەشدا نمایش بکات..).

دەنگێکی قـوولّ و کـاریگەری هەبوو، لە هەمـان کـاتدا جـێی دڕدۆنگی و گـومـان بوو، لە دەروونەوە هەڵنەدەقـولان، دەنگی یەکـێک بوو تـوانای کـڕین و فـرۆشـتنی ژیانی هەبوو.. ژیـان.. ژیانی بەئازادی دەکڕییەوە..! دەنگێک بوو وەکـو مـۆرانە و خـۆرە مـێشـکیـان، هەڵدەکـۆڵی، تەزووی بەهەمـوو گـیـانیـا دەهێنا.. لە پیرەمێردەکە تووڕە بوو..

– بیبـڕەوە ئیـتـر، دەمت داخـە، کـۆتایی بەم تووڕەهاتە بێنە، زمـانت نەگـریت، هەمـوو ئەمـەی گـوتت دەگەیەنم، جا ئەوسا خۆت دەبینیتەوە چیت بەسەر دێت..

پشتی تێکردنەوە و کەوتەوە پیاسە کردن..

ژاوە ژاوەکەی هێڵی بەرە پەرەی سەند، گەرموگوڕتر هاتە گوێی..

لە پڕێکـا، ئاواتی بەسـەربازە خـەوتووەکـانی ناو سـەنگەرەکـان خـواست، بەدڵ ئارەزووی لێ بوو لەگەڵیاندا بووایە.. بەدەم پرخوهوڕ و هەناسەی بەرز و نرمی ئەو سەربازە شەکەت و ماندووانەوە خەوی لێ بکەوتایە..

هەسـتی کـرد تەنهـایە، هەر خـۆیەتی، هەمـوو پشـتـیـان تێکردووە، بۆیە تـەنهـایە.. دەبێ بڕیاری خۆی بدات.

گەڕایەوە زنجە داڕووخاوەکە، لەسەر سرووتە وشکەکە درێژ بوو، هەوڵی دا بخەوێت.. وا هات بەبیریا کـە دیلەکـان لەو سـاتەدا هەوڵی هەڵاتن ئەدەن! هەر چەندە دڵنیـا بـوو کـە هیچ دەرفـەتێکی دەرچوونیـان نییە.. بەڵام ئەم بیرەی زوو زوو بەمێشکدا دەهات..

ئاژاوە دوورەکە تا دەهات خەست دەبۆوە، نەخێر گرمە و زرمە و ویزە ویزی فڕۆکەش ئاسمانی گرتەوە.. خامۆشی و ئارامیان لە دەروونی شەو تەرە کرد.

تەقـینەوەکـان دەقـێکی دیکەیان وەرگرت، وەکـو جاران کپ نەبـوون، ڕەقـوتەق، وشک و سـەخت دەهاتنە گـوێی، دەنگیـان ئەدایەوە، هەمـوو هۆش و بیرێکی (گـرێبـەر)یان بەخـۆیانەوە ئالۆزاند.. (دەبێ دەسـتـتیـان بەسەر هێڵەکانی پێشەوەدا گرتبێت..).

گـەڕایەوە لای دیلەکـان، هیـچ ڕووی نەدابوو، خـەوتبـوون.. لە پیـرەمـێـردەکـە ورد بۆوە، تاریـک بـوو، شێوەی زۆر ڕوون نەدەهاتە پێش چاو..

گـوللە تۆپەکـان نزیکتـر دەبـوونەوە، لە دەوروبەری گـوندەکـە دەتەقـینەوە، وەکـو هەمـوو جـەنگاوەرێکی ئەزموون دیدە، لە هەڵوێستەکە حاڵی بوو، دەیزانی لە تەنگەژە و تەنگانەدان، گلۆڵەیان کەوتۆتە لێژی..!

زەمین لە ژێر چەمـۆڵەی ئەو تۆپە قـورسـانە هاتبـووە لەرز و ناڵە، خـورپە و ورشـەی تەقـینەوەکـان سەرتاسەری ئاسمانی ڕائەچڵەکاند..

ڕەوشێکی ستەم و ترسناک ڕەگی داکـوتا، گێژەڵووکەی ناهەمـوار بوو بەپەلە نزیک دەبۆوە.. ئارامی لێ بڕا.. هەستی دەکرد لە دەوری دەخولێتەوە هێدی هێدی قووتی ئەدات..

وەیشـوومـەیەکـە بە زریان و برووسکەی ئاگـرینەوە تـاوی خـوڕی دێنێ، چی لەپێش بوو ڕایدەمـاڵی.. شتێکە بەهەڵپەیەکی هارەوە ڕووی کردۆتە ئەو کونجە تەنگەی ئەو چوار دیلەی تیادا زیندانی کراون.. ئەو

کونە بزرەی لێ بووە تەوەرەی هەموو گەردوون.. هەموو شتێک لە دەوریا دەخولایەوە..

وای دەزانی چی لە گێتیدایە تەنها بەو چوار دیلەوە بەندە!

شڵەژابوو، شپرزە دەهاتو دەچوو، لە زیندانەکە نزیک بۆوە..

نەخێر، دوور کەوتەوە..

دەستی نابوو لە گیرفانیەوە، پەنجەکانی لە کلیلە ژەنگاوییەکەی دەرگە ئاسنینەکەوە ئاڵا بوون..

خۆی هاوێشتەوە سەر کۆمەڵە سرووتەکەی ناو زنجەکە..

بۆ سـپـێدەی بەیان ئەمجا خەوی لێکەوت، خـەوێکی سـەغـڵەت، پچڕ پچڕ هەردوو پێـڵـووی چاوی دادایەوە..

کـاتێک چاوی کـردەوە، هەور بەری ئاسـمـانی گـرتبـوو، بەرەی شـەڕ ببـووە دۆزەخ.. گـوللە تۆپەکـان لە گوندەکەیان ئەدا، جارجارێکیش بەمدیودا دەهاتن.

گەڕایەوە سەر زیندانەکە، هیچ نەگۆڕا بوو، دیلەکان دەجووڵانەوە..

چاوی لە یەکێک بوو لە دوورەوە دەهات.. (شتاین بێرنەر) بوو.. هەر لە دوورەوە هاواری کرد:

– کشانەوەیە، هەموو شتێک ئاڵۆزاوە، ئازا کەلوپەلەکەت کۆ بکەرەوە.

گەیشتە لای (گرێبەر)، هەناسەی سوار بوو، تەماشایەکی ناو زیندانەکەی کرد:

– هەر ئێستا دەبی ئەمانە لە کۆڵ خۆمان بکەینەوە.

خورپەیەک لە دڵی (گرێبەر)ی دا.. کەوتە ترپە ترپ، شپرزە لێی ئەدا:

– فەرمانت پێیە؟

– فەرمان؟.. فەرمانی چی؟ وا دیارە هێشتا خەو بەری نەداویت.. ئاگاداری هیچ نیت.

– زۆر باش ئاگادارم.

– کەواتە با دەست پێبکەین، یان گەرەکتە بیانکەینە کۆڵمان و لەگەڵ خۆماندا بیانبەین.. هەر لەم دیو دەرگاکە وە، گوللەبارانیان دەکەین..

چاوە شینەکانی وەکو چاوی پشیلە کێوییەکی برسی دەبریسکانەوە، سەر کولمەکانی تورت ببوونەوە، پێستی کەپووشی قرچ و چرچ ببوو.. وەکو دەست بەسەری ئاژەڵێکی دەستەمۆدا بهێنێت نەرم نەرم بەری دەستتی بەدەمانچەکەی قەدیا دەهێنا..

(گرێبەر) وتی:

– بەمن سپێردراون، ئەگەر فەرمانی لەناوبردنیانت پێ نییە، بڕۆ لاچۆ لەبەر چاوم.

(شتاین بێرنەر) بەخەنینێکی وشکەوە وەڵامی دایەوە:

– باشە، بەخۆت گوللە بارانیان بکە!

– نەء.

– دەبێ یەکـێکمان بەم کارە هەڵسێ، ناتوانین لەگەڵ خۆمـاندا بیـانگوێزینەوە.. دەی دەمـاری سـۆزە ناسکەکانت گرژ بکەوە و دەستت پێ بکە.. منیش یاریدەت ئەدەم.

– نەخێر، نایانکوژین!

– نایانکوژین!!؟ (چاوە شینەکانی دەرپەڕین، لە پڕێکا تەنگی کردنەوە، بەدەنگێکی کپ و گڕەوە گوتی..) نایانکوژین؟.. دەزانیت ئەمەی تۆ دەیڵێیت مانای چییە؟

– دەزانم.

– ئاوەها!.. ماناکەشی دەزانیت، کەواتە دەبێ ئەوەش بزانیت کە تۆ (هەموو گیانی گرژ ببۆوە، لە دڕندەیەک دەچوو ئارەزووی خوێنخۆری هەڵچووبێت..).

(شتاین بێرنەر) دەستی بۆ دەمانچەکەی درێژ کرد، (گرێبەر) خێراتر هاتە دەست، گوللەیەکی پێوەنا، (شتاین بێرنەر) ڕەتێکی بۆ پێشەوە دا.. هەردوو ئەژنۆی هاتنە لەرزین، چاوە دڕندەکانی پڕ فرمێسک بوون، وەکو منداڵێکی گچکە کەوتە نووزە نووز، هێزی پسا.. لە جێگەی خۆیدا تەپی.. لنگێکی فڕێدا، هێز و توانای ڕەوییەوە، پەنجەکانی خاو بوونەوە، دەمانچەکەی لەدەست بەربۆوە..

(گرێبەر) چاوی لێ نەئەترووکاند، لە دڵی خۆیا دەیگوت.. (هیچ چارەیەکی دیکەم نەبوو.. بەرگریم لە ژیانی خۆم کرد..).

شریخەی گوللە تۆپێک بەسەر باخەکەدا هات..

هاتەوە هۆش خۆی.. ڕووی کردەوە زیندانەکە، لە دیلەکان ورد بۆوە..

دەرگاکەی کردەوە:

– وەرنە دەرەوە..

بەگومانەوە تەماشایان دەکرد، باوەڕیان پێی نەبوو، تفەنگەکەی فڕێ دا، هەردوو دەستی بۆ درێژ کردن، بەپەستییەکەوە تێی خوڕین..

– دەی دەرچن، ئازادن، بڕۆن.

لاوەکە هەنگاوێکی بەترسەوە نا، (گرێبەر) پشتی تێکردن، گەڕایەوە سەر (شتاین بێرنەر) بەدیاریەوە ڕاوەستا.. نەیزانی لەگەڵ کێیەتی:

– خوێنخۆر!

بەهەستێکی سارد و سڕەوە دەینواڕییە لاشەکە.. لە پڕێکا، کەللەی پڕ لێکدانەوە بوو، وەکو دەمێک بێ پەنگیان خواردبێتەوە، لە ناکاودا بەربوون، شەپۆڵ دوای شەپۆڵ دەهاتن..

ئاکامەکەی بڕیاری خۆی دا، بڕیارەکەشی دەستوبرد جێبەجێ کرد، هەستی دەکرد سەری سووک بووە، کێش لە گیانیا نەماوە، قورسایی پووشێکی وشکی نییە.. پێویستی بەلەنگەرێکە خۆی پێوە بگری نەوەکو بۆ دوور بفڕێ!..

هەنگاوێکی بەسڵکردنەوەوە نا، بەتەمای شتێکی گرنگ بوو ڕوو بدات! نەیدەزانی چییە.. ئەگەرچی ڕوون و ئاشکراش بوو چییە!

ئازاری ئەدا..! شتێک بوو هێشتا لەو جۆرەی تاقی نەکردبۆوە..

چاوی لە دیلەکان بوو، بەدەم غار کردنەوە، خۆیان کوور کردبۆوە، خانمەکانیان دابووە پێش خۆیان،

یەکێکیان لای کردەوە، تفەنگەکەی (گرێبەر)ی پێبوو.. بڵندی کردەوە، مشتی گرتەوە! لە دڵی خۆیدا وتی.. (لەوانن..!).

لوولەی تفەنگەکە تا دەهات دەمی ڕەشی دەکردەوە، دەکرایەوە، بووە گەرووی ئەژدەرێکی برسی، ویستی هاوار بکات، گەلێ شتی خێرا خێرای بەبیردا هاتەوە..

بەپێویستی زانی بەدەنگی بەرز دەریان ببڕێت..

هەستی بەگوللەکە نەکرد!

گژوگیایەکی چڕ و پڕی لەبەرچاودا بوو، سەوز و ناسک نەشێلدرابوون، گوڵێکی بێ شوماری هێجگار ورد و سووریان پێوە بوو.. تا دەهات گەشتر و گەورەتر دەبوون..

جارێکی دی ئەمەی بەسەر هاتبوو.. کەی بوو؟! نەهاتەوە یادی..

بنجە ڕووەکە سەوزەکەی بەرچاوی هاتە لەرزین، لەبەردەم کەپوویدا ڕاست بۆوە.. هەردوو کونە کەپووی بەیەکدا نووسان..

بنجەکە بەبێ لەرە لەبەردەم چاویا چەسپ بوو، خامۆشی و ئارامی گچکەترین یاسای گەردوونی گرتە خۆی.. گەشەی کرد، بڵند بۆوە، بەری هەموو ئاسمانی لێ گرت...

(گرێبەر) هەردوو چاوی لێکنا.

Ë«ËŴð